

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii
– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ŞI COMUNICĂRI/DIS

Vol. XIX/2026

MEGA

STUDII ŞI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XIX / 2026

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

– publicație fondată de acad. Gleb Drăgan –

REDACȚIA:

Director: Acad. Dumitru MURARIU

Redactor-şef: Acad. Mihail-Viorel BĂDESCU

Redactor-şef adjunct: dr. Tiberiu TĂNASE

Secretar de redacție: C.Ş. Mirela-Adriana ANGHELACHE

Colegiul de redacție: Viorela-Valentina DIMA, Edith-Mihaela DOBRESCU, Emilian M. DOBRESCU, Dan GÎJU, Emil HEDEȘIU, Marian MOŞNEAGU, Alba-Iulia-Catrinel POPESCU, Nicolae ROTAR, Narcis ZĂRNESCU.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine autorilor

Adresa redacției:
Calea Victoriei, nr. 125, camera 31, sectorul 1 Bucureşti, cod 010071

Adresa web: http://www.studii.crifst.ro

Administrator pagină web: Nicolae Sfetcu, Mirela-Adriana Anghelache

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român de Istoria şi Filosofia Științei şi Tehnicii
– Divizia de Istoria Ştiinței –

STUDII ŞI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XIX / 2026

MEGA
Cluj-Napoca, 2026

Revista este inclusă în baza de date internațională CEEOL

Revista este inclusă în baza de date internațională
ICI Journals Master List

© Autorii, 2026

Responsabilitatea conţinutului, interpretărilor şi părerilor exprimate în paginile revistei revine exclusiv autorilor.

ISSN 1844 – 9220
ISSN-L 1844 – 9220

Editura MEGA
Cluj-Napoca
e-mail: mega@edituramega.ro
www.edituramega.ro

CUPRINS

ANIVERSĂRI, COMEMORĂRI

George M. CROITORU
135 de ani de la nașterea academicianului Aurel A. Beleș, personalitate de referință a ingineriei civile din România 13

Dumitru CURCĂ
Viața și opera fiziologului academician (m.c.) prof. univ. dr. Ioan Athanasiu (1868-1926). Comemorare la 100 ani de la moartea savantului 35

George M. CROITORU
65 de ani de la construcția pavilionului Expoziției Realizărilor Economiei Naționale din București 87

STUDII ȘI COMUNICĂRI

Adriana VÂLCU, Șerban GHINOIU
Istoria Serviciului central de măsuri și greutăți din Romania 101

Mirela-Adriana ANGHELACHE
Revoluția invizibilului: Femeile de știință care au descifrat misterele atomului. Contribuții feminine la cercetarea radioactivității 125

Daniela Georgiana GOLEA, Lucian Ștefan COZMA
Oameni de știință și inventatori români, precursori ai tehnologiilor de intervenție asupra factorilor de mediu 155

PERSONALITĂȚI

Filofteia REPEZ
Elena Văcărescu – Contribuții la dezvoltarea culturii și diplomației 187

Magda STAVINSCHI
Ștefan C. Hepites şi Spiru Haret – Doi ctitori ai astronomiei româneşti 205

EVOCĂRI

Mircea Victor RUSU
Amintiri cu profesorul Horia Hulubei 223

VARIA

Alin M. OLĂRESCU
Aspecte tehnico-administrative ale întovărăşirii agro-zootehnice „30 Decembrie Drumul Belşugului" din Stroeşti-Argeş 251

SEMNAL EDITORIAL, RECENZII

George M. CROITORU
Nicolae Șt. Noica: Palatul înaltei curți de conturi şi ctitorul său, George I. Lahovary – 125 de ani 277

Mirela-Adriana ANGHELACHE
Filofteia Repez, Laurențiu Bădiciou: Alexandru Antemireanu. Pagini de duioasă amintire 283

IN MEMORIAM

Dan OTTIGER DUMITRESCU, Ada-Maria MARQUARDT
Gabriela Andrei (1946–2025). Modestie, distincție, pasiune pentru cercetarea ştiințifică 289

NOTA REDACȚIEI

Divizia de Istoria Științei la Congresul Național al Istoricilor Români. București, 9–12 septembrie 2026 309

CONTENTS

ANNIVERSARIES, COMMEMORATIONS

George M. CROITORU
135 years since the birth of academician Aurel A. Beleș, a major personality of civil engineering in Romania 13

Dumitru CURCĂ
Life and work of the academician physiologist (cor. mem.) PhD prof. Ioan Athanasiu (1868-1926): Commemoration of 100th years since the scientist's death 35

George M. CROITORU
65 years since the construction of the National Exhibition Pavilion in Bucharest 87

STUDIES AND COMMUNICATIONS

Adriana VÂLCU, Șerban GHINOIU
The history of the Central Service of Measures and Weights of Romania 101

Mirela-Adriana ANGHELACHE
The revolution of the invisible: The women scientists who revealed the secrets of the atom. Women's contributions to the study of radioactivity 125

Daniela Georgiana GOLEA, Lucian Ștefan COZMA
Romanian scientists and inventors, forerunners of environmental intervention technologies 155

PERSONALITIES

Filofteia REPEZ
Contributions to the development of culture and diplomacy 187

Magda STAVINSCHI
Ștefan C. Hepites and Spiru Haret – Two founders of Romanian astronomy 205

RECOLLECTIONS

Mircea Victor RUSU
Remembering professor Horia Hulubei.....223

VARIA

Alin M. OLĂRESCU
Technical and administrative aspects of the "December 30, the Road to Abundance" agricultural and livestock cooperative in Stroeşti, Argeş.....251

EDITORIAL SIGNAL, REVIEWS

George M. CROITORU
Nicolae Șt. Noica: the Palace of the Romanian Court of Audit and its founder, George I. Lahovary – 125 years.....277

Mirela-Adriana ANGHELACHE
Filofteia Repez, Laurențiu Bădiciu: Alexandru Antemireanu. Pages of tender remembrance.....283

IN MEMORIAM

Dan OTTIGER DUMITRESCU, Ada-Maria MARQUARDT
Gabriela Andrei (1946–2025). Modesty, distinction, passion for scientific research.....289

EDITOR'S NOTE

Division of History of Science at the National Congress of Romanian Historians Bucharest, September 9–12, 2026.....313

VIAȚA ȘI OPERA FIZIOLOGULUI ACADEMICIAN (M.C.) PROF. UNIV. DR. IOAN ATHANASIU (1868-1926). COMEMORARE LA 100 ANI DE LA MOARTEA SAVANTULUI

Dumitru CURCĂ[1]
curca_fiziopat@yahoo.com

ABSTRACT: Academician, Corr. Mem., PhD Prof. Ioan Athanasiu (1868–1926) was a prominent Romanian veterinarian and physiologist. He studied veterinary medicine in Bucharest and specialized in physiology in France, earning his doctorate from the Sorbonne University in Paris in 1898. Athanasiu held various academic posts, including Deputy Director of the International Institute of Physiology "E. J. Marey" in Boulogne-sur-Seine, France, director of the Institute of Physiology at the University of Bucharest, Director of the Higher School of Veterinary Medicine in Bucharest, corresponding member of the Romanian Academy since 1911, professor and Rector of the University of Bucharest, and a key figure in modern Romanian physiology. He published extensively and contributed to the French dictionary of physiology, focusing on motor nervous energy and electrophysiology. His legacy will be commemorated in 2026, marking a century since his death.
KEYWORDS: physiology, veterinary medicine, experimental research.

Respectul față de trecut permite stabilirea de tradiții, de educare şi de dezvoltarea profesiunii în general şi a celei medical-veterinare în special. Aşa cum deseori se afirmă, ştiința este a 4-a putere în stat (la concurență cu mass-media), dovada cea mai concludentă fiind aceea că, economia statelor superindustrializate (USA, Germania, Japonia, Franța, Marea Britanie, Italia şi Canada) au acordat o atenție maximă dezvoltării cercetării

[1] Prof. univ. EMERIT, DVM PhD., Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti; Membru titular CRIFST/DIS al Academiei Române; Profesor de Onoare al Universității Agrare de Stat din Republica Moldova, Preşedinte al Filialei Bucureşti a Societății pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina.

ştiinţifice proprii, cât şi achiziţionării de brevete, invenţii şi patente din alte ţări, pe care le-au pus în aplicaţie în sectoarele economice.

Cunoaşterea trecutului profesiunii medical-veterinare, a personalităţilor din învăţământ, cercetare şi din activitatea practică, a realizărilor obţinute în acest vast domeniu al zooculturii, constituie o necesitate indispensabilă în vederea statuării prezentului şi mai ales a edificării viitorului medicinei veterinare în societatea actuală.

Personalităţile de prestigiu, care de-a lungul anilor au activat cu profesionalism, abnegaţie şi de multe ori cu sacrificii, au contribuit prin cercetările lor experimentale şi clinice la afirmarea medicinei veterinare româneşti pe plan naţional, regional şi internaţional [4, 25, 27].

În acest sens s-a considerat că, una din modalităţile prin care îi putem omagia pe înaintaşii de prestigiu ai profesiunii medical-veterinare, în special pe cei cu vizibilitate internaţională, este aceea de prezentare a vieţii şi realizărilor lor, fie la conferinţele şi publicaţiile naţionale şi internaţionale, fie în mass-media etc., care au ca subiect probleme de istorie a medicinei veterinare, fie la congresele pe diverse discipline ştiinţifice organizate de asociaţiile sau societăţile profesional-ştiinţifice.

Ioan Athanasiu (Fig. nr. 1 sus) s-a născut la data de 27 aprilie 1868, zodia Taur, în localitatea Sascut, judeţul Putna (actualmente în judeţul Bacău), în familia preotului ortodox Theodor Athanasiu şi preotesei Ecaterina, care au avut şase copii (Fig. nr. 1 dreapta).

Ioan Athanasiu a învăţat clasele primare în şcoala rurală din satul natal, Sascut, fostul judeţ Putna, actualmente judeţul Bacău. După terminarea claselor primare, urmează studiile secundare la Gimnaziul din Bacău, unde sub îndrumarea unor profesori cu multă experienţă ca Neculai Corivan la matematică, Ion Chiru la limba română, Ştefan Constandache la istorie şi alţii, se distinge prin silinţa la învăţătură, absolvind gimnaziul în anul 1885 [8, 14, 30, 33].

După absolvirea studiilor liceale, la vârsta de 17 (şaptesprezece) ani, în octombrie 1885, tânărul Ioan Athanasiu era admis ca bursier la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti. Începând din anul 1885 până în anul 1890, urmează cursurile Şcolii Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti, unde, pe lângă cunoştinţele teoretice, se puneau bazele unei însuşiri a deprinderilor practice, cu participarea la desfăşurarea întregului program, în condiţiile unei discipline severe, de la care nu abdicau profesorii Şcolii Superioare de Medicină Veterinară din acea vreme,

Ioan Athanasiu

Fig. nr. 1 – Academicianul (m.c.) Profesor univ. DVM, Dr. Ioan Athanasiu (1868–1926), fondator al Fiziologiei moderne în România (sus); Familia Athanasiu (gimnazistul Ioan este al patrulea începând din stânga, în picioare, împreună cu bunicii, părinții, frații şi surorile sale, în anul 1885 la Sascut (jos).

printre care citǎm pe profesorii: Constantin Gavrilescu – la Anatomie; Ion Popescu – la Chirurgie; Mauriciu Kolben – la Clinica şi patologia medicală; Paul Oceanu – la Medicina operatoare şi Obstetrică; C. N. Vasilescu – la Zootehnia generală şi specială; Alexandru Locusteanu – la Fiziologie şi Terapeutică şi alții (vezi Fig. nr. 2 sus dreapta: Profesorii Școlii Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti în anul 1890).

După absolvirea studiilor din cadrul Şcolii, în anul 1890, Ioan Athanasiu susține Teza de licență cu nr. 42, tipărită la Tipografia Carol Göbl din Bucureşti, intitulată „Câteva cercetări asupra numerarei globulelor roşii la cal" (Fig. nr. 2), în vederea obținerii diplomei de medic-veterinar, efectuată sub îndrumarea profesorului Alexandru

Locusteanu (1848–1922), şeful catedrei de Fiziologie, Terapeutică şi Medicală, de la acea vreme [15, 17, 23].

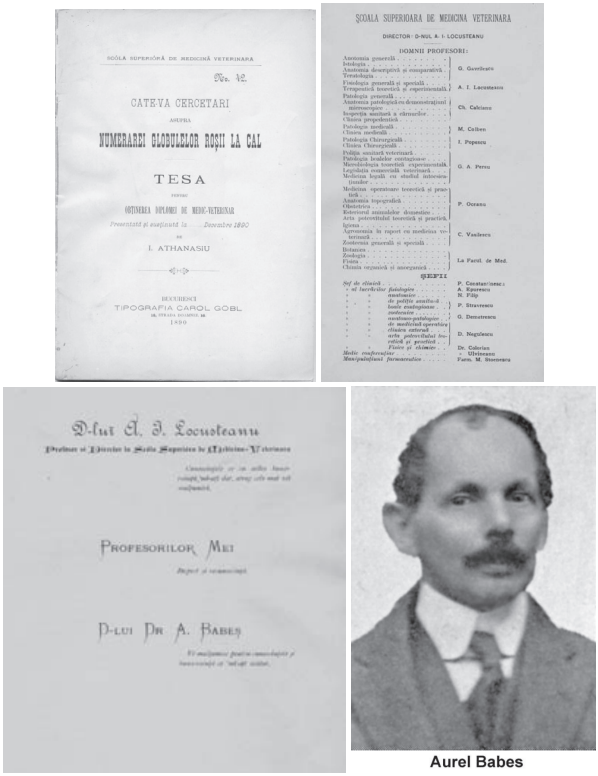

Fig. nr. 2 –Teza de licenţă cu nr. 42, tipărită în anul 1890 (sus stg.); profesorii Şcolii Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti în anul 1890 (sus dr.); mulţumirile aduse profesorilor şi domnului dr. Aurel Babeş-fratele lui Victor Babeş (jos stânga); Aurel Babeş (jos dreapta).

După satisfacere stagiul militar, profesează ca medic veterinar al oraşului Constanţa, în perioada 1891–1892. În anul 1892 este numit de către profesorul Al. Locusteanu (Fig. nr. 3 stânga) care era şi directorul Şcolii Superioare de Medicină Veterinară, ca şef al Clinicii chirurgicale şi medicale (Fig. nr. 3 jos)din cadrul Şcolii, iar apoi din anul 1893 devine şef de lucrări la Catedra de Fiziologie şi Terapeutică, condusă de prof. Al. Locusteanu [19, 22, 29].

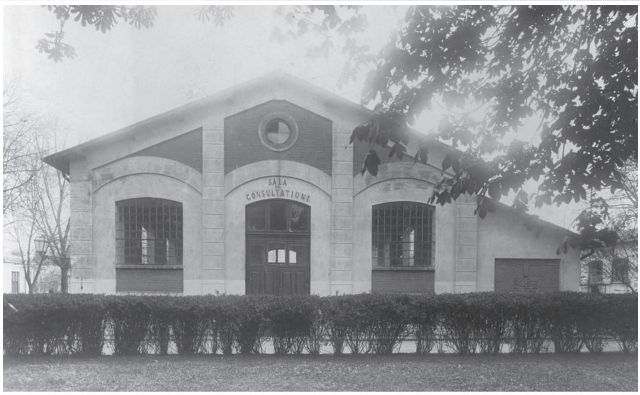

Fig. nr. 3 – Profesorul Al. Locusteanu: 1848–1922 (sus stg.); Intrarea în Sala de consultații a Clinicii chirurgicale (sus dr.) şi respectiv a Clinicii medicale (jos).

În anul 1894, câştigă concursul pentru o bursă de specializare în domeniul Fiziologiei, în Franța, şi apoi în Germania. Timp de 3 ani, în perioada 1895–1898, activează sub conducerea marilor personalități din occident: Ch. Richet (Fig. nr. 4 stânga) şi E. J. Marey (Fig. nr. 4 interior stânga) în Laboratorul de Fiziologie de la Sorbona, din cadrul Facultăți de Medicină din Paris, precum şi sub conducerea lui M. Duval de la College de France (Fig. nr. 4 interior dreapta), apoi în anul 1898 la Bonn-în Germania sub conducerea fiziologului Eduard Friedrich Wilhelm Pflüger (Fig. nr. 4 dreapta).

Fig. nr. 4 – Charles Robert Richet: 25 august 1850 – 4 decembrie 1935 (sus stg.)[2]; Étienne-Jules Marey (5 martie 1830, Beaune, Côte-d'Or – 15 mai 1904, Paris) (sus dreapta) [3]; Mathias Duval (jos stânga)/Mathias Marie Duval (1844–1907) [4]; Eduard Friedrich Wilhelm Pflüger (7 iune 1829 – 16 martie 1910) (jos dreapta)[5].

Ioan Athanasiu ajuns la Paris, în „patria fiziologiei", cum spunea el, solicitându-i profesorului Charles Richet permisiunea de a lucra în laboratorul acestuia de la Facultatea de Medicină, savantul îi răspunde: „Fie, veniți la mine, dar vă previn că eu nu tolerez amatorii", avea să-şi

---

2 Charles Robert Richet a fost un fiziolog francez care a investigat inițial o varietate de subiecte precum neurochimia, digestia, termoreglarea la animalele homeoterme şi respirația. A câştigat Premiul Nobel „în semn de recunoaştere a muncii sale asupra anafilaxiei" în 1913. „Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină 1913 Charles Richet" (Nobelprize.org. accesat la 5 iulie 2010).

3 Étienne-Jules Marey a fost un om de ştiință francez, fiziolog şi cronofotograf.

4 Mathias Marie Duval a fost medic, profesor de histologie la Facultatea de Medicină din Paris, director al Laboratorului de Antropologie.

5 Eduard Friedrich Wilhelm Pflüger a fost un fiziolog german din secolul al XIX-lea. Pflüger gründete 1868 die Zeitschrift „Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere" (heute: Pflügers Archiv – European Journal of Physiology).

amintească, peste ani, cunoscutul savant francez în cartea sa „Souvenire d'un physiologiste" publicată în anul 1933, de răspunsul laconic şi mai mult decât oficial, pe care l-a dat noului său elev. De altfel, acest răspuns a rămas adânc întipărit şi în memoria tânărului dr. Ioan Athanasiu, care deseori a povestit colaboratorilor împrejurările în care a obținut aprobarea lui Ch. Richet, ca şi răspunsul pe care la rându-i l-a dat prompt acestuia: „Eu nu am venit să mă plimb şi sper că timpul vă va convinge".

Într-adevăr, timp de trei ani, tânărul fiziolog român a depus o muncă intensă atât în laboratorul prof. Ch. Richet, cât şi în cele conduse de către profesorii Étienne-Jules Marey şi Mathias Duval de la College de France.

Ch. Richet publică: „BIBLIOGRAPHIA PHYSIOLOGICA, 1893–1894", un repertoar despre lucrările de fiziologie, cu colaborarea lui Athanasiu J., Carvallo et Dupuy (Fig. 5 stânga). Apoi, în anul 1897 apare „Dictionnaire de Physiologie" pe 976 pagini, de Charles Richet (Fig. 5 dreapta), Chat; Par I. Athanasiu. Paris, Ancienne Libr. Germer Baillière et C-ie, Felix Alean, Editeurs. [1897]. (27 × 17). p. 328–343 cu ll. (II 438211), în care Ioan Athanasiu a redactat împreună cu fiziologul Dimitrie Călugăreanu, urmaşul sau la catedra de la Facultatea de Științe, articolul „La lymphe, la formation et la circulation"- publicat în Dictionnaire de Physiologie al lui Charles Richet. (http://echo.mpiwg-berlin.mpg.de/MPIWG:YPSGZWV7).

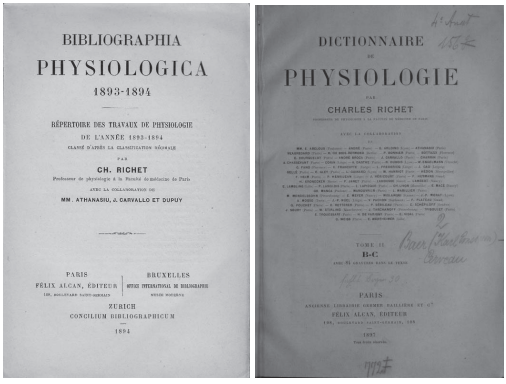

Fig. nr. 5 – Cartea „BIBLIOGRAPHIA PHYSIOLOGICA, 1893–1894", de Ch. Richet, cu colaborarea lui Athanasiu J., Carvallo et Dupuy (stânga); Cartea „Dictionnaire de Physiologie" de Charles Richet (dreapta); par I. Athanasiu, Paris, Ancienne Libr. Germer Baillière et C-ie, Felix Alean, Editeurs, 1897.

Celebrul fiziopatolog francez Charles Richet, laureat al Premiului Nobel pentru descoperirea anafilaxiei, în anul 1912, semnala în tratatul său dedicat acestui subiect (Ch. Richet: „L'Anaphilaxie", Masson Ed., Paris, 1912, p. 73) că medicii veterinari români: „Al. Ciucă şi D. Alexandrescu sunt primii în lume care au observat şi studiat fenomene de anafilaxie la bovine".

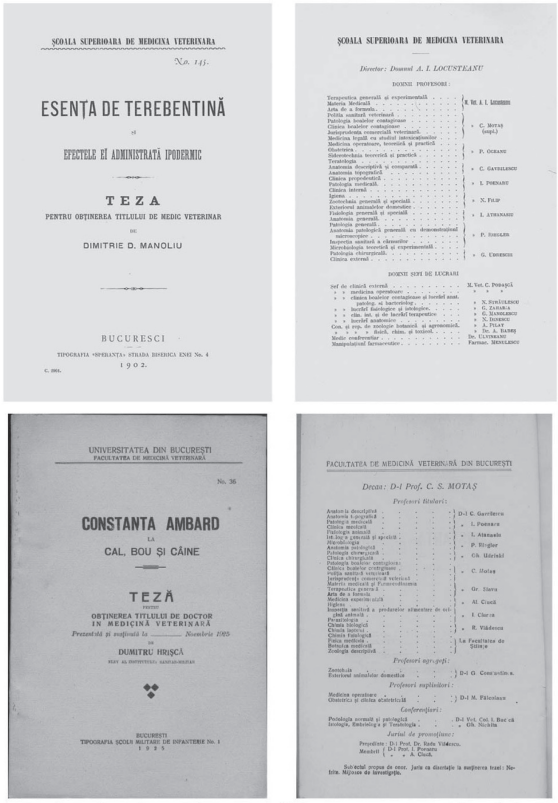
Ioan Athanasiu îşi va continua activitatea de cercetare în anul 1898, cu un stagiu la Bonn-în Germania, în laboratorul profesorului Eduard Friedrich Wilhelm Pflüger (Fig. nr. 4 jos dreapta).

La încheierea stagiului din perioada 1895–1898, Ioan Athanasiu obține în anul 1898, titlul de „Doctor în Ştiințe" al Universității Sorbona din Paris [5, 16, 34].

Manifestând o putere de muncă rar întâlnită, precum şi o pasiune deosebită pentru ştiință, Ioan Athanasiu frecventează cursurile de fiziologie şi şedințele de lucrări practice şi, în paralel, efectuează cercetări şi publică studii asupra fiziologiei normale şi patologice ale sângelui, cordului, circulației sanguine şi limfatice, respirației şi metabolismului, ceea ce, după cum se exprimă el însuşi „a contribuit mult la fortificarea instrucțiunii mele". Datorită acestei activități neobosite, dublate de alese calități de experimentator, Ioan Athanasiu a devenit *elevul preferat al lui Ch. Richet* (citat de Gh. Marinescu). La Bonn, unde în Institutul de Fiziologie al Universității, de sub conducerea experimentatului profesor Eduard Friedrich Wilhelm Pflüger, prin lucrările pe care le efectuează asupra fiziologiei şi fiziopatologiei nutriției, cu investigarea proceselor de metabolism, Ioan Athanasiu este apreciat şi respectat pentru munca sa, provocând cu adevărat şi admirație pentru numele de român.

La bilanțul pozitiv al anilor de specializare petrecuți în Franța şi Germania urmează un bilanț şi mai strălucitor în țară, unde la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti se creează o catedră specială de Fiziologie şi anatomie generală (histologie), pe care o ocupă în primăvara anului 1899 (Fig. nr. 6).

Participă activ la acțiunea de analizare a conținutului procesului de învățământ şi în toamna aceluiaşi an îşi deschide cursul inaugural cu o prelegere, lecție-program, urmărită cu atenție deosebită nu numai de către colegii şi studenții săi, dar şi de cadre didactice şi studenți de la facultățile înrudite: medicină umană şi de biologie, iar laboratorul pe care-l condu - cea s-a transformat într-un veritabil centru de studii, în care îşi dădeau întâlnire toți aceia cărora le era drag studiul fiziologiei generale şi speciale.

ŞCOALA SUPERIOARA DE MEDICINA VETERINARA

No. 145.

ESENȚA DE TEREBENTINĂ

și

EFECTELE EI ADMINISTRATĂ IPODERMIC

TEZA

PENTRU OBȚINEREA TITLULUI DE MEDIC VETERINAR

DE

DIMITRIE D. MANOLIU

BUCUREȘCI

TIPOGRAFIA «SPERANȚA» STRADA BISERICA ENEI No. 4

1902.

C. 1901.

ŞCOALA SUPERIOARA DE MEDICINA VETERINARA

Director: Domnul A. I. LOCUSTEANU

DOMNII PROFESORI:

Terapeutica generală și experimentală	} D. Gr. A. I. Locusteanu
Materia Medicală	
Arta de a formula	
Poliția sanitară veterinară	
Igiena animalelor domestice	} » C. Motaș (supl.)
Clinica bolelor contagioase	
Jurisprudența comercială veterinară	
Medicina legală cu studiul intoxicațiunilor	} » P. Ocrain
Medicina operativă, teoretică și practică	
Obstetrica	
Silvicultura teoretică și practică	} » C. Gavrilescu
Teratologia	
Anatomia descriptivă și comparată	
Anatomia topografică	} » I. Pompan
Clinica propedeutică	
Patologia medicală	
Patologia externă	} » N. Filip
Igiena	
Zootechnia generală și specială	
Exteriorul animalelor domestice	} » I. Athanasiu
Fiziologia generală și specială	
Histologia generală	
Patologia generală	} » P. Negulescu
Anatomia patologică generală cu demonstrațiuni necroscopice	
Inspectia sanitară a circumfirilor	} » G. Ursescu
Microbiologia teoretică și experimentală	
Fiziologia chimică	
Clinica externă	

DOMNII ȘEFI DE LUCRĂRI

Șef de clinică externă	M. Vet. C. Poenaru
» » medicina operativă	» » »
» » clinica bolelor contagioase și bolnavi anat.	» N. Simulescu
» » bolnavi medicali	» G. Zamfira
» » bolnavi fiziologice și istologice	» G. Manolescu
» » clin. int. și de bolnavi terapeutice	» N. Dumitru
» » bolnavi academici	» A. Pilat
Con. și ref. de zoologie botanică și agronomică	» I. Th. Palmu
» » » fizică, chimie, și botanică	Ing. Ulmeanu
Medic conferențiar	Farmac. Mihulescu
Manipulatorul farmaceutilor	

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FACULTATEA DE MEDICINĂ VETERINARĂ

No. 36

CONSTANTA AMBARD

LA

CAL, BOU ȘI CÂINE

TEZĂ

PENTRU

OBȚINEREA TITLULUI DE DOCTOR IN MEDICINĂ VETERINARĂ

Prezentată și susținută la ..... *Noembrie 1905*

DE

DUMITRU HRIȘCĂ

FOST AG. INSPECTORUL SANITAR-MILITAR

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA ȘCOALA MILITARĂ DE INFANTERIE No. 1

1905

FACULTATEA DE MEDICINĂ VETERINARĂ DIN BUCUREȘTI

Decan: D-l Prof. C. S. MOTAȘ

Profesori titulari:

Anatomia descriptivă	D-l C. Gavrilescu
Anatomia topografică	» I. Pompan
Patologia medicală	» I. Athanasiu
Patologia externă	» P. Negulescu
Patologia animală	» Gh. Ursulescu
Inf. boy. contagioase și specială	» C. Motaș
Fiziologia generală	» P. Negulescu
Patologia chirurgicală	» Gh. Ursulescu
Clinica chirurgicală	
Patologia boalelor contagioase	» C. Motaș
Igiena animalelor domestice	
Poliția sanitară veterinară	
Jurisprudența comercială veterinară	» Gr. Slavu
Medicina legală cu Toxicologia	
Arta de a formula	» Al. Ciucă
Medicina experimentală	
Higiena	» I. Cîmpu
Medicina sanitară a profesorilor silvicultori de stat	» R. Vădănescu
Patologia	
Clinica medicală	La Facultatea de Științe
Clinica chirurgicală	
Clinica obstetricală	
Botanica medicală	
Zoologia descriptivă	

Profesori agregați:

Zootechnia	D-l G. Constantin s.
Exteriorul animalelor domestice	

Profesori suplinitori:

Medicina operativă	D-l M. Filaretov
Obstetrica și clinica obstetricală	

Conferențiari:

Psihologia normală și patologică	D-l Vet. Col. I. Bar că
Istologia, Embriologia și Tehnologia	» Gh. Nicolau

Jurisdicțiunea:

Președinte: D-l Prof. Dr. Radu Vădănescu.
Membrii { D-l Prof. I. Pompan
» » » A. Ciucă.

Subiectul propus de cons. Jurisdicțiunea în susținerea tezei: Natura. Mijloace de investigație.

Fig. nr. 6 – Prima mențiune din anul 1902, că Ioan Athanasiu este profesor titular de Fiziologie generală şi specială, plus Anatomie generală (Histologie) la Școala Superioară de Medicină Veterinară (sus); mențiunea, din anul 1925, că Ioan Athanasiu este profesor titular de Fiziologie animală şi Istologie generală şi specială (jos), la Facultatea de Medicină Veterinară, Universitatea din Bucureşti.

Format ca fiziolog la şcoala fondatorului fiziologiei experimentale, Claude Bernard, de la care a preluat ideea aplicării în fiziologie a principiului cartezian al determinismului, ca şi metodologia bazată pe experimentare, Ioan Athanasiu în lecția inaugurală îşi exprima prețuirea față de opera ştiințifică bernardiană şi subliniind perspectivele largi de dezvoltare pe care aceasta o deschide fiziologiei, aprecia că: „Avântul ce a luat fiziologia de la Claude Bernard este atît de mare încât o jumătate de secol a făcut, ceea ce 25 secole n-au putut face".

Activitatea de profesor a lui I. Athanasiu s-a caracterizat, în afara unor rezultate extrem de valoroase în munca didactică şi, prin elaborarea de lucrări ştiinţifice asupra schimburilor respiratorii în diferite anotimpuri, funcţionării muşchilor antagonişti în mişcările voluntare, metabolismului proteic şi altele. Rezultatele acestor studii au fost publicate fie în ţară, fie peste hotare, în periodicele unor foruri cu înalt prestigiu ştiinţific (Archives de Physiologie normale et pathologique; Journal de Physiologie et de Pathologie Générale etc.).

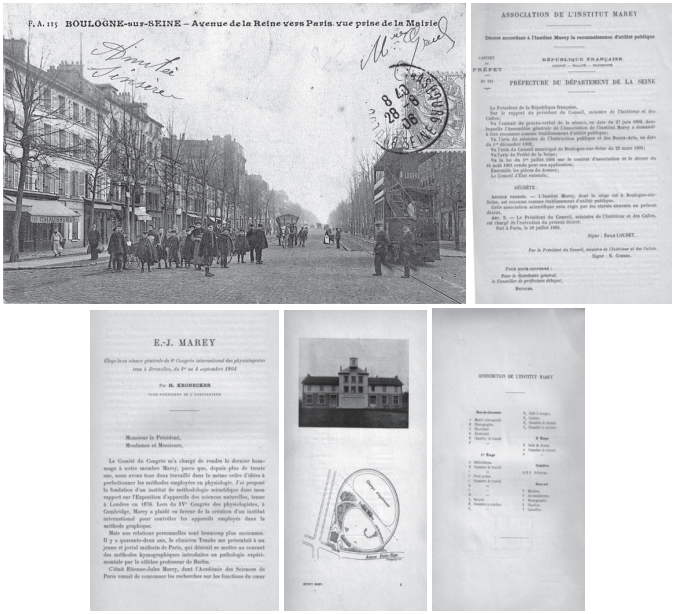

Fig. nr. 7 – Carte poştală dinainte de 28 august 1906, Boulogne-sur-Seine (sus stg.); Documentele care atestă fondarea Institutului Internaţional de Fiziologie „E. J. Marey", de la Boulogne-sur-Seine, precum şi a Asociaţiei fiziologilor Institutului Internaţional (sus dr. şi jos stg.); Clădirea Institutului Internaţional de Fiziologie „E. J. Marey", cu destinaţia încăperilor (jos).

În primăvara anului 1902, la solicitarea lui E. J. Marey, unul din fondatorii fiziologiei moderne universale, Ioan Athanasiu a ocupat postul de subdirector al Institutului Internaţional de Fiziologie din Boulogne sur Seine (Fig. nr. 7 dr. jos), din imediata apropiere a Parisului, ce se află

în partea de sud-vest a capitalei franceze. Aici va lucra asiduu, între anii 1902–1905. Aprecierea: „Onoare pe care puțini români au putut-o avea în viața lor", după cum afirma neurologul român Acad. Gh. Marinescu [13].

Documentele care atestă fondarea Institutului Internațional de Fiziologie „E. J. Marey", de la Boulogne-sur-Seine, precum şi a Asociației Fiziologilor Institutului Internațional (Fig. nr. 7 sus dreapta).
Clădirea Institutului Internațional de Fiziologie „E. J. Marey", cu destinația încăperilor (Fig. nr. 7 jos).

Prezentăm pe Étienne-Jules Marey (1830–1904), fiziolog şi cronofotografist (Fig. nr. 8 sus), la masa sa de lucru din laborator, precum şi lista membrilor Asociației Internaționale de Fiziologie, Lucrările Institutului Marey, din anul 1905 (Fig. nr. 8 mijloc şi dreapta).

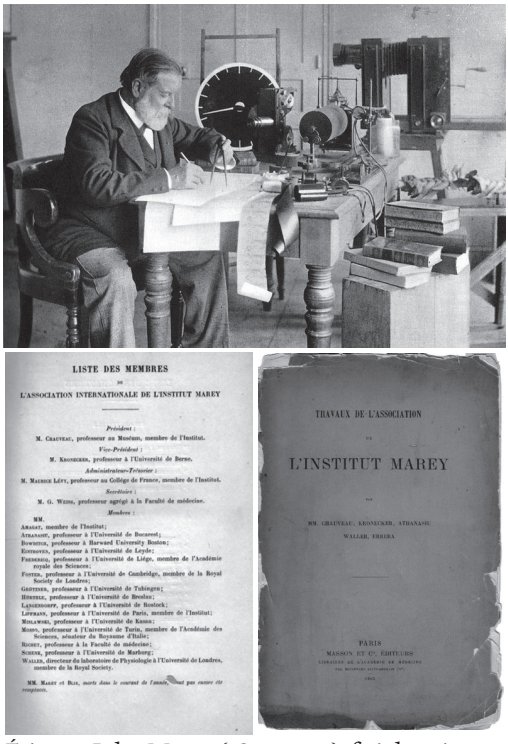

Fig. nr. 8 – Étienne-Jules Marey (1830–1904), fiziolog şi cronofotografist (sus); Lista membrilor Asociației Internaționale de Fiziologie (mijloc); volumul de lucrări ale „Institutului Marey", din anul 1905 (dreapta).

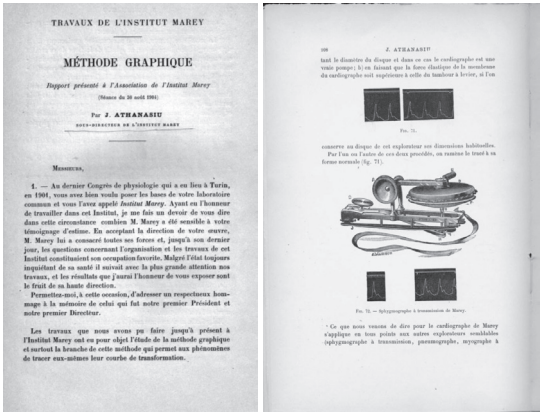
Orientarea biochimică şi bioenergetică a viziunii lui Ioan Athanasiu privind funcționalitatea organismului îşi găseşte expresie în cercetările pe care le-a întreprins între 1902–1905 asupra metodei grafice. În acest domeniu, el a dat soluții unor probleme care preocupau la maximum pe fiziologii epocii, care şi-au găsit expresia în hotărârile a două congrese internaționale de fiziologie (Cambridge, 1898 şi Torino, 1901), de a înființa un institut şi o asociație internațională a fiziologilor, ambele încredințate conducerii lui E. J. Marey, având ca scop principal standardizarea metodelor de investigație pe tărâmul fiziologiei. Sarcina aceasta extrem de dificilă, de standardizare, a fost văduvită de incapacitatea lui E. J. Marey, care nu a mai putut participa efectiv la cercetări, întrucât s-a îmbolnăvit grav, dar a fost îndeplinită în mod strălucit de către colaboratorul său, cercetătorul român Ioan Athanasiu. In acea perioadă eminentul fiziolog român lucra „din zori şi până în noapte", după cum îşi aminteşte prof. L. Bull, colaborator a lui I. Athanasiu.

Rod al unei astfel de munci, de-a dreptul titanice, desfăşurate timp de mai mulți ani, amplul său studiu critic intitulat: „Methode graphique" a fost acceptat în unanimitate de către adunarea generală a Asociației internaționale a fiziologilor şi a fost publicat la loc de cinste, în primul volum al lucrărilor Institutului Internațional de Fiziologie „E. J. Marey" din anul 1905 (Fig. nr. 8 jos dreapta).

Pentru realizarea lucrării: „Methode graphique" (Fig. nr. 9), Ioan Athanasiu a utilizat şi unele aparate de construcție proprie, solicitate ulterior de către cercetătorii străini, ca şi metoda matematică pentru interpretarea cât mai precisă a rezultatelor, fapt cu totul remarcabil pentru investigațiile biologice ale epocii, ce i-au adus savantului român recunoaşterea meritelor prin alegerea lui la o vîrstă relativ tânără (35 de ani), ca membru titular al Asociației Internaționale a Fiziologilor Institutului „E. J. Marey" [8].

La solicitarea expresă a ministrului Instrucțiunii Publice, Spiru Haret, precum şi la stăruințele profesorilor Dimitrie Voinov, Gheorghe Marinescu şi Paul Riegler, în anul 1905, Ioan Athanasiu îşi dă demisia din funcția de subdirector al Institutului Internațional de Fiziologie Marey, de la Boulogne-sur-Sein din Paris şi, se întoarce în țară.

Din acest an, 1905, Ioan Athanasiu va ocupa prin concurs şi, postul de profesor la Catedra de Fiziologie de la Facultatea de Ştiințe a Universității din Bucureşti, rămasă vacantă după moartea profesorului Alexandru

TRAVAUX DE L'INSTITUT MAREY

MÉTHODE GRAPHIQUE

Rapport présenté à l'Association de l'Institut Marey

(Séance du 30 août 1904)

Par J. ATHANASIU

SOUS-DIRECTEUR DE L'INSTITUT MAREY

Messieurs,

1. — Au dernier Congrès de physiologie qui a eu lieu à Turin, en 1901, vous avez bien voulu poser les bases de votre laboratoire commun et vous l'avez appelé *Institut Marey*. Ayant eu l'honneur de travailler dans cet Institut, je me fais un devoir de vous dire dans cette circonstance combien M. Marey a été sensible à votre témoignage d'estime. En acceptant la direction de votre œuvre, M. Marey lui a consacré toutes ses forces et, jusqu'à son dernier jour, les questions concernant l'organisation et les travaux de cet Institut constituaient son occupation favorite. Malgré l'état toujours inquiétant de sa santé il suivait avec le plus grande attention nos travaux, et les résultats que j'aurai l'honneur de vous exposer sont le fruit de sa haute direction.

Permettez-moi, à cette occasion, d'adresser un respectueux hommage à la mémoire de celui qui fut notre premier Président et notre premier Directeur.

Les travaux que nous avons pu faire jusqu'à présent à l'Institut Marey ont eu pour objet l'étude de la méthode graphique et surtout la branche de cette méthode qui permet aux phénomènes de tracer eux-mêmes leur courbe de transformation.

Fig. nr. 9 – Lucrarea: „Methode graphique" publicată de Ioan Athanasiu în primul volum de lucrări ale Institutului Internațional de Fiziologie „E. J. Marey" din anul 1905.

N. Vitzu (Fig. nr. 10). conducând în paralel, ca director, LABORATORUL DE FIZIOLOGIE care se numea atunci: Institutul de Fiziologie al Universității din Bucureşti, ce-şi avea sediul pe strada Enei, inaugurat pe 14 octombrie 1892, clădire care ulterior, la sistematizarea zonei, a fost demolată. Institutul de Fiziologie era dotat cu aparate procurate sau inventate de Ioan Athanasiu sau şi de colaboratorii săi.

Profesorul Alexandru N. Vitzu a urmat inițial Facultatea de Ştiințe la Iaşi şi apoi la Paris, şi cea de Medicină (1877–1882), unde şi-a obținut doctoratul cu teza intitulată: „Cercetări despre structura şi formarea tegumentelor la crustaceii decapozi" (susținută în anul 1882). Alexandru Vitzu a fost numit titular al catedrei de Zoologie şi Fiziologie animală din cadrul Facultății de Ştiințe din Bucureşti. Pe 7 aprilie 1897 a devenit membru corespondent al Academiei Române. A fost fondatorul Institutului de Fiziologie din Bucureşti, inaugurat pe 14 octombrie 1892, (din str. Enei), „primul institut experimental din țară, după modelul celor din Franța, în care se efectuau cercetări de fiziologie animală, incluzând şi numeroase subiecte de endocrinologie experimentală". Este considerat întemeietorul fiziologiei experimentale în România. Ca reprezentant al Partidului Național Liberal, Prof. Alexandru Vitzu, la discutarea legii învățământului, a propus un amendament ce a beneficiat de votul colegilor, „prin care se garanta, în mod mai eficace, judecata membrilor corpului academic" (cf. prof. dr. Octavian Buda).

Fig. nr. 10 – Profesorul Alexandru N. Vitzu
(n. 21 noiembrie 1853, Săvineşti, județul Neamț
– d. 25 decembrie 1902, Bucureşti).

Aşa cum s-a menționat mai sus, Ioan Athanasiu a revenit în țară, în anul 1905, este numit şi profesor titular la Catedra de Fiziologie Generală şi Comparată a Facultății de Ştiințe din Universitatea Bucureşti, după susținerea unui concurs, conducând în paralel, ca director, Laboratorul de Fiziologie care se numea atunci: Institutul de Fiziologie al Universității din Bucureşti (Fig. nr. 11 stânga), ce-şi avea sediul pe strada Enei, clădire care ulterior, la sistematizarea zonei, a fost demolată de către autoritățile vremii. Institutul de Fiziologie era dotat cu aparate procurate sau inventate de Athanasiu sau/şi de colaboratorii săi, care în anul 1915 erau următorii (Fig. nr. 11 dreapta): şef de lucrări I. Nițescu (viitorul profesor de Fiziologie de la Facultatea de Medicină Umană din Cluj, iar apoi la cea din Bucureşti); conferențiar Dimitrie Călugăreanu (viitorul succesor la catedra de Fiziologie a Facultății de Științe, precum şi la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti, pentru perioada 1926–1929); şef de lucrări, medic veterinar, Ion Drăgoiu (viitorul conferențiar al conferinței de Histologie, Embriologie şi Teratologie, desprinse în 1923, din catedra de Fiziologie, apoi de la 01 decembrie 1924 s-a transferat la Facultatea de Medicină Umană din Cluj, ca profesor de Histologie); asistent G. Teodorescu; asistent S. Niculescu; preparator, medic veterinar, Gheorghe Nichita (viitorul succesor la catedra de Fiziologie în anii 1929–1947, din Facultatea de Medicină Veterinară, care era arondată Universității din Bucureşti; preparator-mecanic S. Teodorescu.

Personalul didactic al Institutului de Fiziologie
în anul 1915.

Dela stânga la dreapta:
În față: I. Nițescu, șef de lucrări; D. Călugăreanu, conferențiar;
Prof. I. Athanasiu și I. Drăgoiu, șef de lucrări.
În spate: G. Teodorescu, asistent; S. Niculescu, preparator;
G. Nichita, preparator și S. Teodorescu, preparator-mecanic.

Fig. nr. 11 – Institutul de Fiziologie din str. Enei, Bucureşti, ulterior demolat; Personalul didactic al Institutului de Fiziologie, în anul 1915.

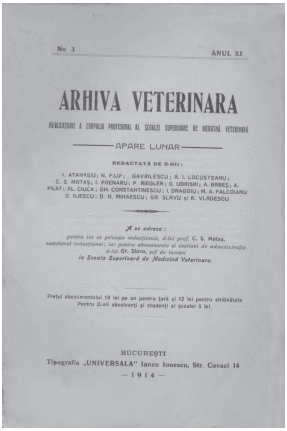
Deci, începând din anul 1905, Ioan Athanasiu ocupa postul de profesor la Catedra de Fiziologie a Şcolii Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti (în anii 1900–1902 fiind Profesor suplinitor, iar din anul 1903 profesor titular), şi cel de profesor titular la Catedra de Fiziologie Generală şi Comparată a Facultății de Ştiințe din Universitatea Bucureşti din anul 1905 până la decesul său în 20 iulie 1926.

Profesorii titulari ai Școlii Superioare de Medicină Veterinară aveau studiile universitare, doctorate sau specializări în instituțiile de profil din occident (Franța, Germania, Italia, Anglia etc.). Corpul didactic, la începutul secolului XX, în anul 1905, era cel din Fig. nr. 12 stânga. Iar publicația editată de corpul didactic era Revista ARHIVA VETERINARĂ [17, 18,

21], apariție lunară, începând din data de 01 martie 1904 (Fig. 12 mijloc şi dreapta), unde pe coperta 4 erau prezentate reclame pentru instrumente şi aparate de chirurgie veterinare şi umane, microscoape şi ustensile de laborator.

De la stg. la dr. în picioare: Gheorghe Udriski, Nicolae Filip, Ion Athanasiu, Constantin Motas
pe scaune: Aurel Babes, Paul Oceanu, Alexandru Locusteanu, Paul Rigler, C. Gavrilescu, Ion Poenaru

No. 3 ANUL XI

ARHIVA VETERINARA

PUBLICATIUNE A CORPULUI PROFESORAL AL SCOALEI SUPERIOARE DE MEDICINĂ VETERINARĂ

APARE LUNAR

REDACTATĂ DE D-NII:

I. ATANASIU, N. FILIP, GAVRILESCU, A. I. LOCUSTEANU, C. S. MOTAŞ, I. POENARU, P. RIEGLER, G. UDRISKI, A. BIMEŞ, A. PILAT, AL. CIUCA, GH. CONSTANTINESCU, I. DRAGOIU, M. A. FALCOIANU G. ILIESCU, D. N. MIHAESCU, GR. SLAVU şi R. VLADESCU

A se adresa:

pentru tot ce privesce redactiunea, d-lui prof. C. S. Motaş,
secretarul redactiunei; iar pentru abonamente şi contiuri de administratiune d-lui Dr. Slavu, *pe lângă*
la Scoala Superioară de Medicină Veterinară.

Pretul abonamentului 10 lei pe an pentru ţară şi 12 lei pentru străinătate
Pentru D-nii absolventi şi studenti pe anulu 5 lei.

BUCUREŞTI
Tipografia „UNIVERSALA" Ioncu Ionescu, Str. Covaci 14
— 1914 —

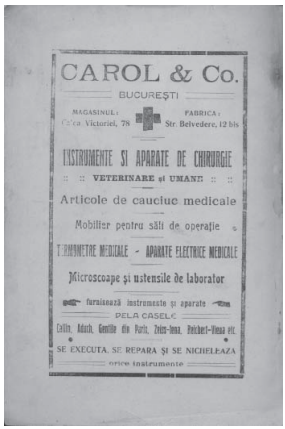

Fig. nr. 12 – Corpul didactic la începutul secolului XX–1905 (stânga): în picioare: de la stânga la dreapta: Gheorghe Udriski, Nicolae Filip, Ioan Athanasiu, Constantin Motaş; pe scaune: Aurel Babeş, Paul Oceanu, Alexandru Locusteanu, Paul Riegler, Constantin Gavrilescu, Ion Poenaru; Revista ARHIVA VETERINARĂ, publicatie lunară editată de corpul didactic al Facultății (stânga), apărută la 1 martie 1904, Coperta 4 cu reclame (jos dreapta).

Alături de activitatea didactică, publicarea de cărți şi articole, profesorul Ioan Athanasiu a avut şi alte importante contribuții în cercetarea ştiințifică de specialitate concretizate prin întemeierea în anul 1906, a „Reuniunii biologice" care a devenit ulterior „Societatea de Biologie" (Fig. nr. 13 stânga) cu filiale la Bucureşti, Cluj şi Iaşi (cu statut de filială a Societății de Biologie din Paris), la fondarea primei filiale din Bucureşti, a participat Ion Cantacuzino (Fig. nr. 13 dreapta) şi Ioan Athanasiu, conform istoricului acestei Societăți de Biologie, cu sediul la Paris-Franța, iar publicația societății se intitula: *Comptes rendus de la Société de Biologie* [2].

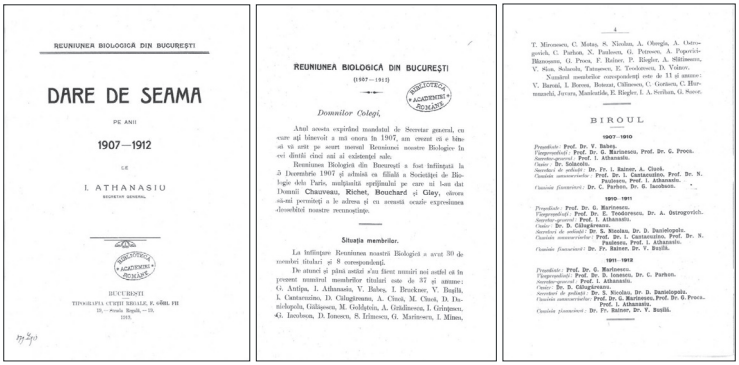
Fig. nr. 13 – MEMORIILE „Societății de Biologie"[6] (stânga) cu filiale la Bucureşti, Cluj şi Iaşi; Dr. Ion Cantacuzino (dreapta) a participat la fondarea primei filiale din Bucureşti: „Réunion biologique" împreună cu Ioan Athanasiu.

Ioan Athanasiu, până la sfârşitul vieții sale, a îndeplinit cu cinste sarcina de Secretar General al Societății de Biologie (Fig. nr. 14 stânga).

---

[6] Scurt istoric al fondării „Societății de Biologie": *1848 – Deux jeunes chirurgiens, Follin et Houel, et un naturaliste, Charles Robin, décident d'organiser à Paris une réunion périodique où viendraient s'éclairer mutuellement des phénomènes de la vie, tous ceux physiciens, chimistes, naturalistes, médecins qui s'intéressent à ces phénomènes. Le médecin et dermatologue, Pierre Rayer (1793–1867), devient le premier président de la Société. Claude Bernard et Ch. Robin en sont les premiers vice-présidents. Davaine cumule les fonctions de trésorier et d'archiviste. C'est Ch. Robin qui rédige le premier règlement. La société siège tous les samedis dans les combles de l'Ecole pratique de la faculté de médecine de Paris, et compte 40 membres titulaires.1849 – Publication du premier numéro des Comptes rendus de la Société de Biologie. La publication paraît tous les trimestres. Cl. Bernard va y publier la plupart de ses travaux, soit 79 articles.*
1906 – J. *Cantacuzène et I. Athanasiu fondent la première filiale de la Société de biologie constituée à l'étranger, sous le nom de „Réunion biologique" de Bucarest.*

Revista editată de Societatea de Biologie, „Annales de biologie” s-a impus prin cercetările experimentale de fiziologie efectuate de către medicii umani, medicii veterinari sau biologii români din Universități sau Institute de cercetare din România, lucrări ştiinţifice valoroase apreciate atât în plan național, dar mai ales în atenția lumii ştiinţifice internaționale, considerată de contemporani, ca fiind a doua mare revistă medicală românească în mişcarea ştiinţifică internațională. Reuniunea Biologică din Bucureşti, în anul 1906, la înființare a avut 30 membri titulari şi 8 membri corespondenți. Ulterior, în anul 1912, numărul membrilor titulari ai Societății a fost de 37[7] (Fig. nr. 14 mijloc şi dreapta).

REUNIUNEA BIOLOGICĂ DIN BUCUREŞTI

DARE DE SEAMA

PE ANII

1907—1912

DE

I. ATHANASIU

SECRETAR GENERAL

BUCUREŞTI

TIPOGRAFIA CURŢII REGALE, F. GÖBL FII

1913

REUNIUNEA BIOLOGICĂ DIN BUCUREŞTI

(1907—1912)

Domnilor Colegi,

Situația membrilor.

BIROUL

1907—1910

1910—1911

1911—1912

Fig. nr. 14 – Dare de seamă pe anii 1907–1912, de I. Athanasiu, secretar general (stânga), Bucureşti, Tipografia Curții Regale, F. Göbl Fii), 1913; Situația membrilor Reuniunii Biologice din Bucureşti, membrii titulari şi membrii corespondenți (mijloc); Biroul Reuniunii (dreapta).

Participarea membrilor Reuniunii Biologice din filiala Bucureşti la manifestările ştiinţifice internaționale (Fig. nr. 15 stânga); iar în articolul publicat în anul 1902 aflat la Biblioteca Academiei Române: 3752. – Învățământul medicinei veterinare în România de I. Athanasiu [1, 12, 20, 24]. Profesor suplinitor de fiziologie şi istologie la Școla Superioră de Medicină Veterinară din Bucureşti (Imprimeria Statului), 1902. (24,5 × 19). 1 f., p. 247–258. (Buletinul Societății de Sciințe din Bucuresci România. An.

7 3759.~Reuniunea Biologică din Bucureşti [2]. Dare de seamă pe anii 1907–1912 (Fig. nr. 11), de I. Athanasiu, secretar general. Bucureşti (Tip. Curții Regale, F. Göbl Fii), 1913. (23,5 × 16). 23 p. (II 31532).

XI, nr. 1 şi 2. Extras). (II 410377), prezintă realizările obținute de corpul profesoral, precum şi unele recomandări de urmat (Fig. nr. 15 dreapta).

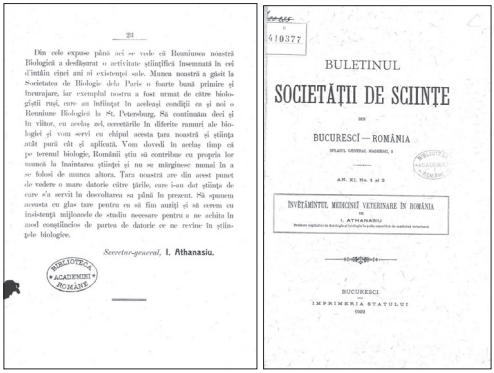

Fig. nr. 15 – Participarea membrilor Reuniunii Biologice din Bucureşti la manifestările ştiinţifice internaţionale (stânga); Învățământul medicinei veterinare în România de I. Athanasiu. Profesor suplinitor de fiziologie şi istologie la Şcóla Superioră de Medicină Veterinară, Bucureşti (Imprimeria Statului), 1902, p. 247–258. (Buletinul Societății de Sciințe din Bucuresci România. An. XI, nr. 1 şi 2. Extras) (dreapta).

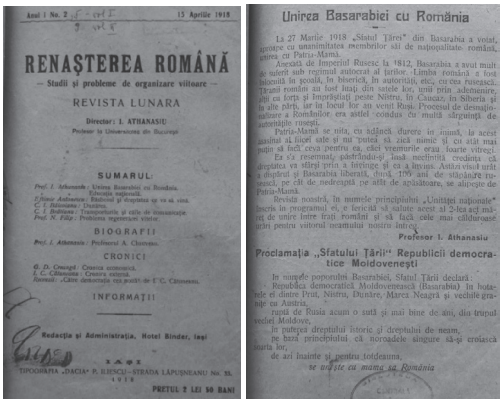
Acestui eveniment i se adaugă înființarea revistei ştiinţifice „Archives de Biologie", considerată de contemporani a doua mare revistă medicală românească în mişcarea ştiinţifică internaţională.

La 24 mai 1911, profesorul Ioan Athanasiu devine membru corespondent al Academiei Române. În expunerea asupra activității ştiinţifice a profesorului Ioan Athanasiu, prezentată de către Acad. Gh. Marinescu din însărcinarea Societății de Ştiinţe la Academia Română, se arată că: „acesta este fiziologul nostru cel mai de seamă, care a ridicat studiul fiziologiei la un nivel necunoscut până astăzi în ţara noastră – motiv pentru care Societatea de Ştiinţe şi-a făcut o adevărată datorie de a-l propune ca membru corespondent al Academiei" [32].

Concomitent, Ioan Athanasiu este decorat de către Statul Francez cu „Legiunea de onoare". În paralel, profesorul a desfăşurat activitate didactică şi la Catedra de Fiziologie de la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară (devenită ulterior, în anul 1921, Facultate de Medicină Veterinară, încorporată în Universitatea Bucureşti, până la aplicarea Legii Învățământului din anul 1948).

A îndeplinit funcția de director al Şcolii Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti, în perioada anilor 1907–1910. În perioada de directorat din anii 1907–1910 al Şcolii Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti, în această calitate elaborează proiectul de lege Haret-Athanasiu (nr. 1824 din 27 mai 1909), privind organizarea Şcoalei Superioare de Medicină Veterinară din Bucureşti, care a fost votată în Parlamentul României la data de 4 iulie 1909.

De asemenea, a fost ales rector al Universității din Bucureşti în perioada anilor 1915–1920, când a fost evacuată la Iaşi în perioada Primului Război Mondial 1916–1918 (cu excepția unor profesori care cunoşteau bine limba germană), deoarece trupele prusaco-bulgare au ocupat capitala României, Bucureşti. Aflat în refugiu la Iaşi, în anul 1917, rectorul Universității din Bucureşti prof. Ioan Athanasiu, fondează revista „*Renaşterea Română*" (Fig. 16 stânga), pe care o conduce până în anul 1921, când apariția acesteia încetează din lipsă de fonduri. Renaşterea Română: studii şi probleme de organizare viitoare [revistă lunară]. Iaşi: Tipografia „Dacia" 1917–1921 [3]. În Anul I, Numărul 2, 15 Aprilie 1918 din revista „Renaşterea Română", director şi inițiator, rectorul de atunci al Universității din Bucureşti, Ioan Athanasiu – în acest număr este anunțată, sub semnătura lui Ioan Athanasiu, Unirea la 27 Martie 1918 a Basarabiei cu România (Fig. nr. 16 dreapta).

Anul I No. 2 15 Aprilie 1918

RENAŞTEREA ROMÂNĂ

— Studii şi probleme de organizare viitoare —

REVISTA LUNARA

Director: I. ATHANASIU

Profesor la Universitatea din Bucureşti

SUMARUL

BIOGRAFII

CRONICI

INFORMAȚII

Redacția şi Administrația, Hotel Binder, Iaşi

TIPOGRAFIA „DACIA" P. BIESCU—STRADA LĂPUŞNEANU No. 33.

1918

PREȚUL 2 LEI 50 BANI

Unirea Basarabiei cu România

La 27 Martie 1918 „Sfatul Țării" din Basarabia a votat, aproape cu unanimitate membrilor săi de naționalitate română, unirea cu Patria-Mamă.

Ascuns de imperiul Rusesc la 1812, Basarabia a avut mult de suferit sub regimul autocrat al țarilor. Limba română a fost izgonită în şcoală, în biserică, în autorități, etc., cu cea rusească. Țăranii români au fost înşiraţi din satele lor, unii prin aşezăminte, alții cu forța şi împrăştiați peste Nistru, în Caucaz, în Siberia şi în alte părți, iar în locul lor au venit Ruşi. Procesul de deznaționalizare a Românilor era astfel condus cu multă sârguință de autoritățile ruseşti.

Patria-Mamă se uita, cu adâncă durere în inimă, la acest asuprit al lăcrămă ale şi nu ştiuse să zică nimic şi ce ar fi mai mult să facă ceva pentru ca, cât vremurile erau foarte vitregi.

Ea s'a resemnat, păstrându-şi însă neclintită credința că dreptatea va sfârşi prin a birui şi ea a venit. Astăzi visul unui a dispărut şi Basarabia liberată, după 106 ani de stăpânire rusească, pe cât de nedreaptă pe atât de apăsătoare, se alipeşte de Patria-Mamă.

Revista noastră, în numele principiului „Unității naționale" înscris în programul ei, e fericită să salute acest al 2-lea act măreț de unire între frați români şi să facă cele mai călduroase urări pentru viitorul neamului nostru întreg.

Profesor I. Athanasiu

Proclamația „Sfatului Țării" Republicii democratice Moldovenești

În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară:

Republica democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră şi vechile granițe cu Austria,

ruptă de Rusia acum o sută şi mai bine de ani, din trupul vechei Moldove,

în puterea dreptului istoric şi dreptului de neam,

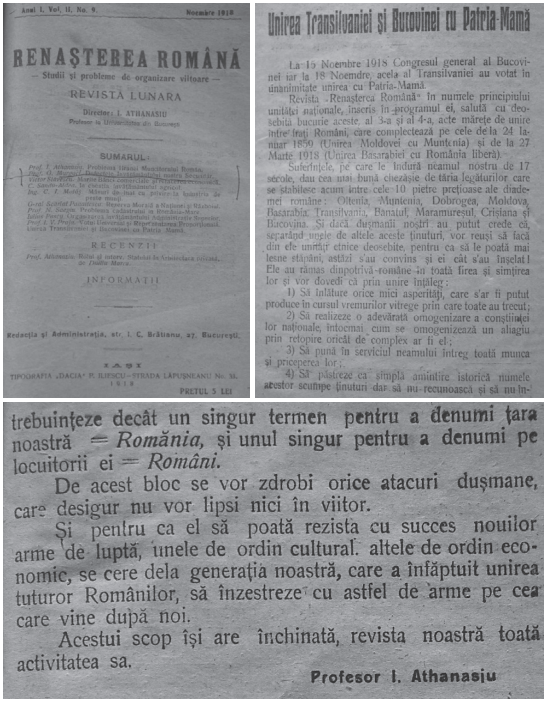
pe baza principiului că norodaele singure să-şi croiască soarta lor,

de azi înainte şi pentru totdeauna,

se unește cu mama sa România

Fig. nr. 16 – Revista „Renaşterea Română" (stânga), în Anul I, Numărul 2, 15 Aprilie 1918 al revistei, este anunțată UNIREA la 27 Martie 1918 a Basarabiei cu România (dreapta).

Anunțul Unirii celorlalte provincii româneşti apare în publicația „Renaşterea Română”, Anul I, Vol. II, No. 9, Noiembrie 1918 (Fig. nr. 17 stânga), apare tot sub semnătura profesorului Ioan Athanasiu, Bucovina la 28 noiembrie 1918 şi apoi la două zile, pe 1 decembrie 1918, a Transilvaniei (Fig. nr. 17 sus dreapta).

Anul I, Vol. II, No. 9. Noembre 1918

RENAŞTEREA ROMÂNĂ

— Studii şi probleme de organizare viitoare —

REVISTĂ LUNARĂ

Director: I. ATHANASIU

Profesor la Universitatea din Bucureşti

SUMARUL:

RECENZII

INFORMAŢII

Redacţia şi Administraţia, str. I. C. Brătianu, 27, Bucureşti.

TIPOGRAFIA „DACIA” P. ILIESCU—STRADA LĂPUŞNEANU No. 51. 1918.

PREŢUL 5 LEI

Unirea Transilvaniei şi Bucovinei cu Patria-Mamă

La 15 Noembre 1918 Congresul general al Bucovinei iar la 18 Noembre acela al Transilvaniei au votat în unanimitate unirea cu Patria-Mamă.

Revista „Renaşterea Română” în numele principiului unităţei naţionale, înscris în programul ei, salută cu deosebită bucurie aceste al 3-a şi al 4-a, acte măreţe de unire între fraţi Români, care completează pe cele de la 24 Ianuar 1859 (Unirea Moldovei cu Muntenia) şi de la 27 Martie 1918 (Unirea Basarabiei cu România liberă).

Suferinţele, pe care le îndură neamul nostru de 17 secole, dau cea mai bună chezăşie de tăria legăturilor care se stabilesc acum între cele 10 pietre preţioase ale diademei române: Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Moldova, Basarabia, Transilvania, Banatul, Maramureşul, Crişiana şi Bucovina. Şi dacă duşmanii noştri au putut crede că, segregând unele de altele aceste ţinuturi, vor reuşi să facă din ele unităţi etnice deosebite, pentru ca să le poată mai lesne stăpâni, astăzi s'au convins şi ei cât s'au înşelat! Ele au rămas dinpotrivă-române în toată firea şi simţirea lor şi vor dovedi că prin unire înţeleg:

1) Să înlăture orice mici asperităţi, care s'ar fi putut produce în cursul vremurilor vitrege prin care toate au trecut;

2) Să realizeze o adevărată omogenizare a conştiinţei lor naţionale, întocmai cum se omogenizează un aliaj prin retopire oricât de complex ar fi el;

3) Să pună în serviciul neamului întreg toată munca şi priceperea lor;

4) Să păstreze ca simplă amintire istorică numele acestor scumpe ţinuturi dar să nu recunoască şi să nu în-

trebuinţeze decât un singur termen pentru a denumi ţara noastră = *România*, şi unul singur pentru a denumi pe locuitorii ei = *Români*.

De acest bloc se vor zdrobi orice atacuri duşmane, care desigur nu vor lipsi nici în viitor.

Şi pentru ca el să poată rezista cu succes noilor arme de luptă, unele de ordin cultural, altele de ordin economic, se cere dela generaţia noastră, care a înfăptuit unirea tuturor Românilor, să înzestreze cu astfel de arme pe cea care vine după noi.

Acestui scop îşi are închinată, revista noastră toată activitatea sa.

Profesor I. Athanasiu

Fig. nr. 17 – Revista „Renaşterea Română”, Anul I, Vol. II, No. 9, Noiembrie 1918 (stânga), anunțarea UNIRII celorlalte provincii românerşti ce apare tot sub semnătura profesorului Ioan Athanasiu, Bucovina la 28 Noiembrie 1918 şi apoi la două zile, 01. Decembrie 1918, a Transilvaniei (sus dreapta și jos).

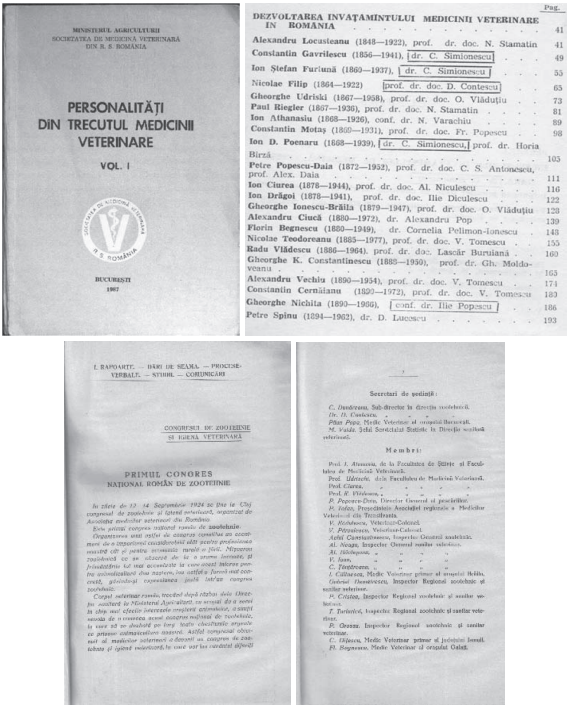
În perioada anilor 1917–1920, I. Athanasiu a fost şi Preşedinte al Asociației Profesorilor Universitari. S-au remarcat îndeosebi documentele: „Rătăciri naționale”: raport prezentat Consiliului Universitar din Bucureşti în şedința dela 20 Noembre 1919, Bucureşti, Cartea Românească, 1919; Schiță de organizare a învățământului primar, Bucureşti, Flacăra, 1919; Empirismul în educația fizică, Bucureşti, Cartea Românească, 1921;

Politică şcolară greşită: noua reformă a învățământului primar, Bucureşti, Tipografia Universul, 1925.

De-a lungul anilor, preocupat de activitatea didactică, prin orele de practică şi teorie oferite, profesorul Athanasiu a contribuit la formarea unor viitori medici şi biologi de renume internațional. Un exemplu îl constituie profesorul Gheorghe Marinescu – remarcabil neurolog român, care subliniează munca deosebită, sacrificiile mentorului său Ioan Athanasiu, care în condiții improprii, se străduia să ofere cursuri de o calitate deosebită. Imparțial, conştiincios, obiectiv, dedicând multe ore de muncă cursurilor şi demonstrațiilor, Ioan Athanasiu oferea întotdeauna informații avizate, clare şi simplu exprimate.

Menționăm că, la data de 15 februarie 1920, Ioan Athanasiu este ales Preşedinte al Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România, dar nu acceptă această funcție, pe care însă o refuză datorită preocupărilor sale dedicate muncii didactice şi de cercetare ştiințifică.

În volumul intitulat: „Personalități din trecutul Medicinii Veterinare" (Fig. nr. 18 stânga) editat de către Societatea de Medicină Veterinară din România în anul 1987, Redacția de propagandă tehnică agricolă din M.A., prof. dr. Nicolae Varachiu, la pag. 89–97 [19], publică: *Viața şi opera profesorului Ioan Athanasiu* (Fig. 18 interior stânga), menționând existența a 130 de lucrări ştiințifice publicate de profesorul Ioan Athanasiu, în limba română, franceză şi germană, ca unic autor sau în colaborare, cele mai importante fiind: *Dezlipirea fibro-cartilagelor glenoidiene de pe a 2-a falangă la ambele membre posterioare* (publicată în Revista de Medicină Veterinară şi Zootehnie, anul 6, nr. 2, 1893); *Soluțiunea Gamge în tratamentul javartului cartilaginos* în colaborare cu Biltz (Revista de Medicină Veterinară şi Zootehnie, anul 6, nr. 4–5, 1893); *Action des sels de cadmium et de zinc sur le sang* (en collaboration avec P. Langlois), Compt. Rend. Soc. Biologie, 1895; *De la suppléance des tissus dans le phénomène de la coagulation sanguine* (en colaboration avec I. Carvallo), Compt. Rend. Soc. Biologie, 1896, pag. 1094–1095; *Energia nervoasă motoare*: Congresul de zootehnie şi igienă veterinară, Cluj, 12–14 septembrie 1924, Tipografia Bucovina, 1924 (Fig. nr. 18 jos stânga), la: Membrii/comitetului de organizare a Congresului: Profesor I. Athanasiu de la Facultatea de Științe şi Facultatea de Medicină Veterinară (Fig. nr. 18 jos dreapta).

MINISTERUL AGRICULTURII
SOCIETATEA DE MEDICINĂ VETERINARĂ
DIN R. S. ROMÂNIA

PERSONALITĂȚI
DIN TRECUTUL MEDICINII
VETERINARE

VOL. I

BUCUREȘTI
1987

DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI MEDICINII VETERINARE ÎN ROMÂNIA 41
Alexandru Locusteanu (1848—1922), prof. dr. doc. N. Stamatin . . . 41
Constantin Gavrilescu (1856—1941), dr. C. Simionescu . . . 49
Ion Ștefan Furiuină (1869—1937), dr. C. Simionescu . . . 55
Nicolae Filip (1864—1922) prof. dr. doc. D. Contescu . . . 63
Gheorghe Udriski (1867—1958), prof. dr. doc. O. Vlăduțiu . . . 73
Paul Riegler (1867—1936), prof. dr. doc. N. Stamatin . . . 81
Ion Athanasiu (1868—1926), conf. dr. N. Varachiu . . . 89
Constantin Motaș (1869—1931), prof. dr. doc. Fr. Popescu . . . 98
Ion D. Poenaru (1868—1939), dr. C. Simionescu, prof. dr. Horia Bîrză . . . 105
Petre Popescu-Daia (1872—1953), prof. dr. doc. C. S. Antonescu, prof. Alex. Daia . . . 111
Ion Ciurea (1876—1944), prof. dr. doc. Al. Niculescu . . . 116
Ion Drăgoi (1878—1941), prof. dr. doc. Ilie Diculescu . . . 122
Gheorghe Ionescu-Brăila (1879—1947), prof. dr. doc. O. Vlăduțiu . . . 123
Alexandru Ciucă (1880—1972), dr. Alexandru Pop . . . 139
Florin Begnescu (1880—1949), dr. Cornelia Pelimon-Ionescu . . . 143
Nicolae Teodoreanu (1883—1977), prof. dr. doc. V. Tomescu . . . 155
Radu Vlădescu (1886—1964), prof. dr. doc. Lascăr Buruiană . . . 160
Gheorghe K. Constantinescu (1885—1950), prof. dr. Gh. Moldoveanu . . . 163
Alexandru Vechiu (1890—1954), prof. dr. doc. V. Tomescu . . . 174
Constantin Cernătanu (1892—1972), prof. dr. doc. V. Tomescu . . . 183
Gheorghe Nichita (1899—1956), conf. dr. Ilie Popescu . . . 186
Petre Spinu (1894—1962), dr. D. Lucescu . . . 193

I. RAPOARTE. — DARI DE SEAMĂ. — PROCESE-VERBALE. — STUDII. — COMUNICĂRI

CONGRESUL DE ZOOTEHNIE
ȘI IGIENA VETERINARĂ

PRIMUL CONGRES
NATIONAL ROMÂN DE ZOOTEHNIE

Secretari de ședință:

Membri:

Fig. nr. 18 – Volumul intitulat: „Personalități din trecutul Medicinii Veterinare” (stânga) editat de către Societatea de Medicină Veterinară din România în anul 1987; articolul: „Viața şi opera profesorului Ioan Athanasiu” (interior stânga), pag. 89–97, autor prof. dr. Nicolae Varachiu; Congresul de zootehnie şi igienă veterinară, Cluj, 12–14 septembrie 1924 (interior dreapta); Membrii: Profesor I. Athanasiu de la Facultatea de Științe şi Facultatea de Medicină Veterinară (jos dreapta).

Prin studiile sale experimentale privitoare la variațiile ciclice ale glicogenului din fibra miocardică, Ioan Athanasiu se situează printre precursorii europeni ai bioritmicității, se prezintă câteva din lucrările de profil efectuate între anii 1908–1916 aflate în biblioteca Academiei Române:

3741. – Date noi asupra structurei şi funcțiunei muşchilor de I. Athanasiu. Bucureşti (Tip. Universala. Iancu Ionescu, Inst. de Arte grafice). 1914. (22,5 × 15,5). 17 p. cu il. (II 35125).

3745. – Étude ergographique et galvanométrique du muscle dans le travail en régime permanent (Contraction directe réflexe et volontaire). Par J. Athanasiu, Professeur de Physiologie à la Faculté des Sciences et à l’École

supérieure de Médecine vétérinaire de Bucarest. [Paris, (L. Maretheux, impr.)], 1912. (27 × 19). 14 p. eu il. (Extrait du Livre jubiliaire du Professeur Ch. Richet, 1912, p. 457) (II 266782). Descriere după titlul de la începutul textului.

3751. – Întrucât un muşchi se poate asemăna cu o maşină de I. Athanasiu. Bucureşti (Inst. de Arte grafice Carol Göbl, S-sor I. St. Rasidescu), 1908. (24 × 16). 14 p. (Publicat întâi în Convorbiri literare, No. 6, an. LXII) (II 10649).

3756. – Munca muşchiului şi condiţiile ei fiziologice (14 figuri în text). Conferinţă ţinută la Ateneul Român la 1 Februarie 1915 de I. Athanasiu, profesor universitar. Bucureşti (Inst. de Arte grafice Eminescu), 1915. (24 × 16,5). 36 p. cu il. (II 44683)

3757. – Războiul şi alimentaţia, [de] Prof. I. Athanasiu, rectorul Universităţii din Bucureşti. Bucureşti (Impr. Independenţa), 1916. (19,5 × 12,5). 28 p. (I 149636).

Printre consideraţiile de seamă ale profesorului Ioan Athanasiu, au fost şi cele referitoare la pretinsa valoare nutritivă a alcoolului. Problemă ce preocupa îndeosebi locuitorii satelor de la acea vreme, mai ales că în satul său natal, Sascut, se construise în anul 1875, prima fabrică de zahăr din România, iar sătenii sustrăgeau melasa şi preparau un rachiu de proastă calitate, denumit „sămăhoancă”, iar consumul excesiv conducea la perturbarea sănătăţii şi a puterii de muncă, în acest sens publică lucrările:

3732. – Alcoolul în Campanie [de] I. Athanasiu, profesor la Universitatea din Bucureşti. Valoarea lui alimentară. Bucureşti (Minerva), [1914]. (17 × 11). 23 p. (I 42784). Petru dată vezi şi: Zece ani, p. 48: listă bibliografică de G. Nichita.

3733. – Alcoolul şi Porumbul sau Păpuşoiul, Duşmanii sătenilor de I. Athanasiu, Profesor de fiziologie la Universitatea din Bucureşti. Bucureşti (Tip. ziar Universul). 1915. (18 × 12). 15 p. (Extras din ziarul Universul, No. 85/915) (I 47832).

Sinteza: *L'alcool alimentaire,* Revue générale des Sciences, 1912.

Investigaţiile experimentale efectuate de-a lungul anilor în laboratorul de Fiziologie au fost efectuate împreună cu: prof. Nichita Gh [19]; dr. Niculescu St.; dr. Tuschak N.; dr. Popescu I.; medic veterinar locotenent dr. Căpăţână T. Vladimir (1936); medic veterinar locotenent dr. Fântână N. Ioan (1936); medic veterinar dr. Capotă Iosif (1936); medic veterinar locotenent dr. Grigorescu N. Tiberiu (1936); medic veterinar dr. Şova

I. Petru (1936), s-au sintetizat în lucrarea publicată postum, Bucureşti 1937, intitulată: „Glucoza şi alcoolul factori energetici în dinamica musculară" (Fig. nr. 19 stânga), care au concluzionat că alcoolul ne dă o întreită iluzie:

– iluzia de forță, pe când în realitate slăbeşte energia nervoasă (Fig. nr. 19 dreapta);

– iluzia de apetit, pe când în realitate tulbură funcțiile gastrice;

– iluzia de căldură, pe când în realitate au o influență defavorabilă asupra termogenezei.

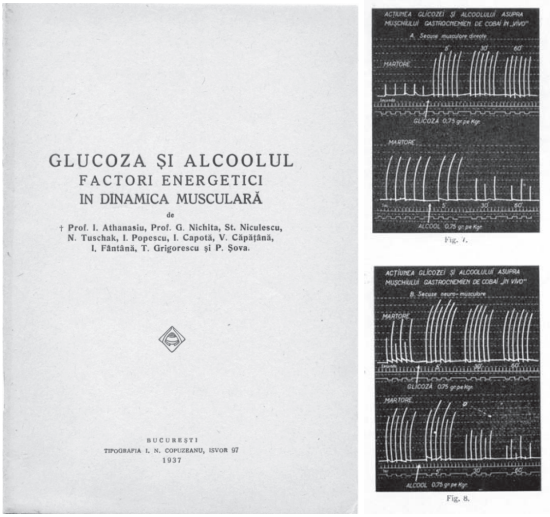

GLUCOZA ŞI ALCOOLUL
FACTORI ENERGETICI
IN DINAMICA MUSCULARĂ
de
† Prof. I. Athanasiu, Prof. G. Nichita, St. Niculescu,
N. Tuschak, I. Popescu, I. Capotă, V. Căpățână,
I. Fântână, T. Grigorescu și P. Șova.
BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA I. N. COPUZEANU, ISVOR 97
1937
ACȚIUNEA GLICOZEI ȘI ALCOOLULUI ASUPRA MUSCHIULUI GASTROCNEMIEN DE CÂINE ÎN VIVO
A. Secțiune musculare directă
MARTORE
GLUCOZA 0,75 gr pe Kgr
ALCOOL 0,75 gr pe Kgr
Fig. 7.
ACȚIUNEA GLICOZEI ȘI ALCOOLULUI ASUPRA MUSCHIULUI GASTROCNEMIEN DE CÂINE ÎN VIVO
B. Secțiune neuro-musculare
MARTORE
GLUCOZA 0,75 gr pe Kgr
MARTORE
ALCOOL 0,75 gr pe Kgr
Fig. 8.

Fig. nr. 19 – Glucoza şi alcoolul factori energetici în dinamica musculară, publicată postum, Bucureşti 1937 (stânga); iluzia de forță, pe când în realitate slăbeşte energia nervoasă (dreapta).

Alături de specialişti de renume din străinătate, Ioan Athanasiu a fost unul dintre inițiatorii cercetărilor electromiografice, a investigației grafice şi electrofotografice consacrate problemei energiei neuromusculare (lucrarea Methode graphyigue) şi cercetărilor pletismografice, galvanometrice şi ergografice din stările de miastenie, cele privind modificarea tonusului muscular în boala Parkinson, investigații făcute în colaborare cu Academicianul profesor dr. Gh. Marinescu, care îl aprecia în mod deosebit şi i-a fost un prieten sincer.

Electrofiziologia nervoasă şi musculară, pe care le-a studiat Ioan

Athanasiu „cum puțini învățați în toată lumea” (G. Marinescu), s-au efectuat la Institutul Internațional de Fiziologie din Paris, cât şi la Bucureşti, iar ulterior în laboratoarele prof. Willem Einthoven (Fig. nr. 20 stânga) din Leiden (Olanda) şi la profesorul Solvey din Bruxelles, unde efectuează fine lucrări experimentale, cu ajutorul galvanometrului cu coardă, obținînd rezultate remarcabile într-o epocă în care nu se cunoştea încă tehnica amplificatorilor electronici.

Renumitul fiziolog român, Ioan Athanasiu îşi va continua cercetările, începând cu anul 1921 până în 1923, în laboratoarele Institutul Internațional de Fiziologie „E. J. Marey” din Paris-Franța, apoi în laboratorul lui Einthoven[8] din Leiden-Olanda (Fig. nr. 20 dreapta), care a conceput electrocardiograful în 1895, în anul 1903 obține prima înregistrare electrografică, invenție care stă la baza electrocardiogramei (EKG) de astăzi, acordându-i-se apoi Premiul Nobel pentru Fiziologie şi Medicină, abia în anul 1924 [27, 28].

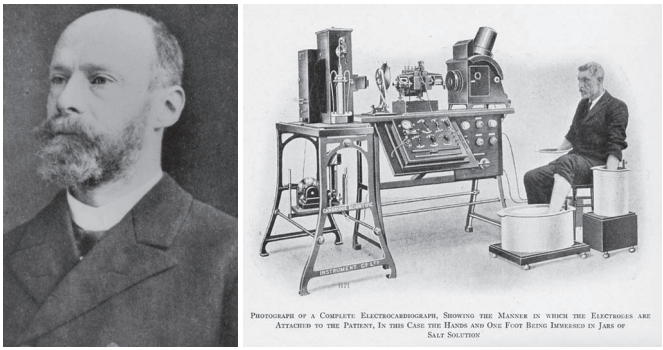

Fig. nr. 20 – Profesorul Willem Einthoven (stânga), n. 21 mai 1860 – d. 29 septembrie 1927; a conceput electrocardiograful în 1903 (dreapta), acordându-i-se apoi Premiul Nobel, abia în anul 1924.

Lucrările profesorului Ioan Athanasiu vizau, studiul potențialelor electrice ce rezultau din activitatea sistemului nervos, ca şi din aceea a contracțiilor musculare pe animalul viu, în condițiile efectuării mişcărilor spontane, ce prezintă caracterul unor studii de pionierat. Fapt extrem de

[8] Willem Einthoven (21 mai 1860 – 29 septembrie 1927) a fost medic şi fiziolog olandez. El a inventat primul electrocardiograf practic (ECG sau EKG) în 1895 şi a primit Premiul Nobel pentru Fiziologie sau Medicină în 1924 pentru această realizare („pentru descoperirea mecanismului electrocardiogramei”).

remarcabil pentru acea perioadă, I. Athanasiu a abordat acest studiu pe scară comparată (începutul medicinii comparate), înregistrînd curenții de acțiune la mamifere, păsări, batracieni, reptile, peşti, crustacei, viermi şi moluşte. Pe de altă parte, el a extins apoi cercetările şi în domeniul fiziologiei patologice/fiziopatologiei, urmărind modificările potențialelor electrice ce rezultau din activitatea sistemului nervos şi contracțiile musculare în stări de intoxicație, oboseală, în tulburări ale glandelor de secreție internă.

Prezentăm în continuare lucrările experimentale efectuate în anii 1914, 1915 şi 1916, împreună cu savantul Gheorghe Marinescu [7], comunicate şi apoi publicate la Societatea de Biologie, în revista „Comptes rendus des séances de la Société de Biologie", care au fost pe larg comentate şi publicate:

3776. – Recherche ergographiques, myothermiques, myoélectriques, cardiographiques et plèthysmo-graphiques dans la Myasthénie, par J. Athanasiu et Gh. Marinesco. [Paris, 1915]. (23,5 × 15). 1 f. (Extrait des Comptes rendus des séances de la Société de Biologie. Séance de la Réunion biologique de Bucarest du 3 Décembre 1914, t. LXXVII, p.575), (II465338). Descriere după titlul de la începutul textului.

3777. – Recherches plèthysmo-graphiques, cardiographiques et hislologiques dans la myasthénie, par J. Athanasiu et Gh. Marinesco. Paris (L. Maretheux, impr.), [1915]. (23,5 × 15,5].2 f. cu il. (Extrait des Comptes rendus des séances de la Société de Biologie. Séance de la Réunion biologique de Bucarest du 24 Juin 1915, t. LXXVII, p. 472) (II467514). Descriere după titlul de la începutul textului.

3778. – Recherches pléthysmo-graphiques et galvanométriques dans la myasthénie. Discordance circulatoire entre les deux bras, par J. Athanasiu et Gh. Marinesco. Paris (L. Maretheux, impr.), [1916]. (23,5 × 15,5). 4 f. cu il. (Extrait des Comptes rendus des séances de la Société de Biologie. Séance de la Réunion biologique de Bucarest du 4 Février 1916, tome LXXIX, p. 545) (II 465337). Descriere după titlul de la începutul textului.

Despre colaborarea pe tărâm ştiințific a celor două somități ale medicinii şi biologiei din România, Gh. Marinescu şi Ioan Athanasiu, au fost semnalate de către autorul prezentului articol, în două lucrări de dată mai recentă şi anume:

1. Colaborarea Academicianului Gheorghe Marinescu cu personalități de prestigiu ale medicinii veterinare, lucrare publicată în Revista CRIFST/

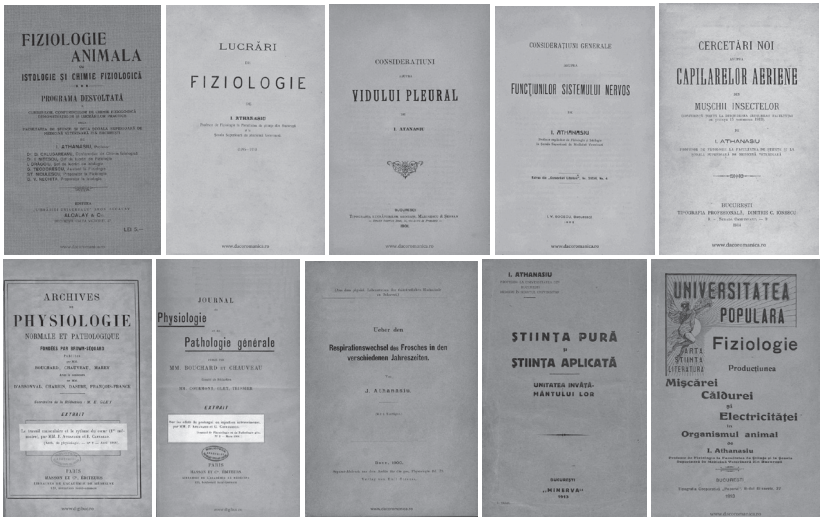

Fig. nr. 21 – PANOPLIE cu 10 cărți publicate de Ioan Athanasiu ca unic autor sau în colaborare:

1. Fiziologie animală cu Istologie şi Chimie fiziologică, Edit. Librăriei Alcalay & Co. (Tip. Eminescu), 1914; 2. Lucrări de Fiziologie de I. Athanasiu, Profesor de Fiziologie la Facultatea de ştiinţe din Bucureşti şi la Şcoală Superioară de Medicină Veterinară (1895–1910), Bucureşti, 1910; 3. Considerațiuni asupra vidului pleural, de I. Athanasiu, Bucureşti, 1901; 4. Considerațiuni generale asupra funcțiunilor sistemului nervos, de I. Athanasiu, Bucureşti, 1902; 5. Cercetări noi asupra capilarelor aeriene din muşchii insectelor, de I. Athanasiu, Bucureşti, 1911; 6. Le travail musculaire el le rythme du coeur (1-er mémoire), par MM. J. Athanasiu et J. Carvallo, Editeurs, 1898, Extrait des Archives de Physiologie normale et pathologique, No. 2, Avril 1898, p. 347–362); 7. Sur les effets du protargol en injection intraveineuse. II. Par MM. J. Athanasiu et G. Cuparenco, Extrait du Journal de Physiologie et de Pathologie générale. Paris, Masson et C-ie, éditeurs, No. 2 -Mars 1901, p. 163–166; 8. Ueber den Respirationsivechsel des Frosches în den verschiedenen Jahrszeilen Von J. Athanasiu. Aus dem physiol. Laboratorium der thierärztlichen Hochschule zu Bukarest. (Mit 1 Textfigur), Bonn, Verlag von Emil Strauss. Separat-Abdruck aus dem Archiv für die ges. Physiologie, Bd. 79, 1900. p. 400–422; 9. Ştiinţa pură şi ştiinţa aplicată. Unitatea învăţământului lor de I. Athanasia, profesor la Universitatea din Bucureşti, membru în senatul universitar. Bucureşti, Minerva, Inst, de Arte grafice şi Editură, 1913, 36 p.; 10. Fiziologie: *Producțiunea: Mișcărei, Căldurei şi Electricității în Organismul animal,* de I. Athanasiu, Bucureşti, Tip. Cooperativă Poporul, 1913, 63 p., Universitatea Populară.

DIS intitulată: STUDII ŞI COMUNICĂRI / DIS, vol. VI, 2013 [7], p. 193–207 (iar cu I. Athanasiu la pag. 196–199);

2. Profesorul Ioan Athanasiu (1868–1926) – savant de renume mondial (I), în Revista trimestrială publicată de Colegiul Medicilor Veterinari din România intitulată: *VETERINARIA*, Anul VIII, nr. 30, aprilie – iunie, 2018, p. 42–54; 2b. Profesorul Ioan Athanasiu (1868–1926) – savant de renume mondial (II), în Revista trimestrială publicată de Colegiul Medicilor Veterinari din România intitulată: *VETERINARIA*, Anul VIII, nr. 31, iulie-septembrie, 2018, p. 52–56 [8].

Ioan Athanasiu a publicat singur sau în colaborare, cărți de Fiziologie şi Lucrări practice de fiziologie, în care a redat studiile importante efectuate în domeniul fiziologiei musculare, nervoase, termoreglării, digestiei, respirației etc., prezentăm în continuare o PANOPLIE cu un număr de 10 cărți şi reviste de specialitate tipărite (Fig. nr. 21) care, în parte se găsesc în colecțiile bibliotecilor: Academiei Române, Facultății de Medicină Veterinară din Bucureşti, Biblioteca Județeană „C. Sturdza" din Bacău, Muzeul Gr. Antipa din Bucureşti, precum şi în alte locații.

Pentru uzul studenților de la Medicina Veterinară sunt multiplicate materiale litografiate în Editura Societății Studenților în Med.Vet.. Acestea sunt scrise de studenții Școlii Superioare de Medicină Veterinară (iar din anul 1921 ai Facultății de Medicină Veterinară) din Bucureşti (Fig. nr. 22), după prelegerile Prof. Ioan Athanasiu: *Fiziologie generală* (Principii), Curs (numeroase ediții), editate între anii 1900–1925; *Fiziologie specială: funcțiile de nutriție, relație şi reproducție*. Curs (2000 pagini), ediții numeroase, 1900–1925.

În anul 1925, îl găsim din nou pe profesorul Ioan Athanasiu în Franța, la Institutul Internațional de Fiziologie „E. J. Marey", apoi la Leiden în Olanda, unde activează în laboratorul profesorului Einthoven, continuându-şi cercetările sale referitoare la natura influxului nervos.

În anul 1925, din necesitatea de a alinia bulevardul Colței (actualul bulevard Nicolae Bălcescu), edilii oraşului de la acea vreme, au trecut la demolarea clădirii particulare ce adăpostea vechiul Institut de Fiziologie din str. Enei, Bucureşti (vezi Fig. nr. 11 stânga), fără ca în prealabil Ministerul Instrucțiunii Publice să fi asigurat finisarea localului noului institut, actuala Facultate de Biologie (Fig. nr. 23 stânga), pentru construirea căruia profesorul I. Athanasiu a desfăşurat, ani în şir, o activitate extrem de perseverentă [4, 26].

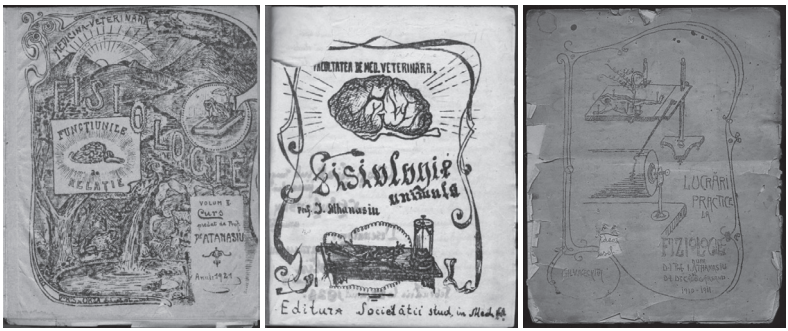

Fig. nr. 22 – Materiale litografiate în Editura Societății Studenților în Med.Vet.., după prelegerile Prof. Ioan Athanasiu: FISIOLOGIE: Funcțiile de Relație, Anul 1921 (stânga); Fisiologie animală (mijloc); manualul LUCRĂRI PRACTICE LA FIZIOLOGIE, 1910–1911 (dreapta).

A apreciat că dărâmarea vechiului local, înainte de a se fi terminat cel nou, a dezorganizat complet procesul de învățământ atât de la Facultatea de Științe cât şi de la Medicina Veterinară, punându-l în imposibilitatea de a-şi îndeplini atribuțiile de profesor.

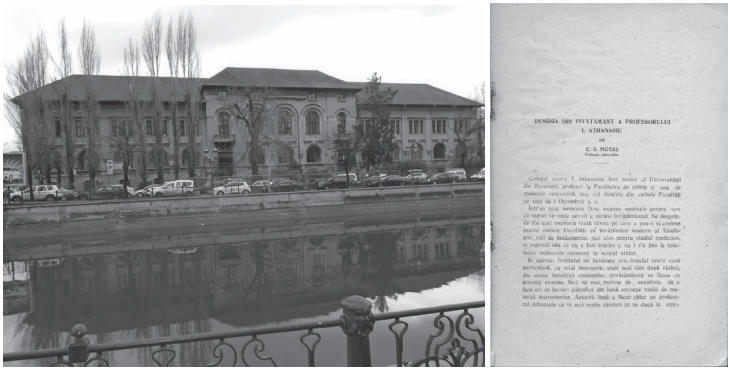

Fig. nr. 23 – Clădirea construită sub directa conducere a prof. Ioan Athanasiu pentru noul Institut de Fiziologie, avea să devină după anul 1926, sediul Facultății de Științe Naturale (stânga); anunțul prof. C. Șt. Motaş decanul Facultății de Medicină Veterinară privind demisia din învățământ a profesorului Ian Athanasiu (dreapta).

Reîntors în țară, refuzând ofertele avantajoase de a-şi continua munca în laboratoarele bine dotate din capitala Franței, pe 01 octombrie

1925, își înaintează demisia, prin adrese trimise Ministerului Instrucțiunii și decanilor Facultăților de Științe și ai Facultății de Medicină Veterinară (Fig. nr. 23 dreapta), în semn de protest față de sprijinul financiar insuficient acordat de stat pentru construcția noului sediu al Institutului de Fiziologie, comun pentru toate facultățile de profil din Bucureşti, clădire care actualmente adăpostește și astăzi Facultatea de Biologie și Știința mediului, din Splaiul Independenței, nr 91–95, Sector 5, Bucureşti, care mai are în Aleea Portocalelor, nr. 3, Sector 5, Grădina Botanică din Bucureşti.

La reîntoarcerea în țară, Ioan Athanasiu avea ca bagaj, o modestă valiză personală și două lăzi mari, conținând aparatură fină pentru noul Institut de Fiziologie. Fiind grav bolnav, în imposibilitatea de a se mai deplasa singur, Ioan Athanasiu conducea lucrările de finisare ale clădirii, vizitând fiecare laborator și fiecare încăpere a noului institut, fiind transportat într-un fotoliu. Suferința fizică cât și cea psihică s-au agravat, iar profesorul a încetat din viață, la 20 iulie 1926, la ora 7 dimineața, decesul fiind anunțat în presa de specialitate din țară dar și din străinătate: Revista NATURA (Fig. nr. 24 stânga); Revista generală de ȘTIINȚE pure și aplicate (Fig. nr. 24 dreapta).

Fig. nr. 24 – Revista NATURA (stânga), NECROLOGUL scris de Acad. (m.c.) prof. DVM. PhD. Radu Vlădescu; Revista generală de ȘTIINȚE pure și aplicate (dreapta) publică NECROLOGUL scris de Acad. Prof. dr. Gh. Marinescu.

Ioan Athanasiu a efectuat singur sau în colaborare, cercetări importante și asupra transmiterii energiei nervoase și influenței oboselii asupra acestei energii. Și-a legat numele de inventarea ergografului cu bile, prezent

în numeroase laboratoare de peste hotare, de perfecționarea unor tipuri de galvanometre etc. Alături de specialiști de renume din străinătate, a fost unul dintre inițiatorii cercetărilor electromiografice.

Acad. (m.c.) prof. dr. medic veterinar ATHANASIU IOAN (1868–1926), într-o viață relativ scurtă, de 58 de ani, în condiții grele de pionierat, a publicat peste 130 de lucrări științifice originale, înțelegem să redăm mai jos, pentru cei interesați, lista de lucrări publicate și indexate, existente în Biblioteca Academiei Române, excluzând pe cele menționate anterior.

3732. – Alcoolul în Campanie [de] I. Athanasiu, profesor la Universitatea din Bucureşti. Valoarea lui alimentară. Bucureşti (Minerva), [1914]. (17 × 11). 23 p. (I 42784)

Petru dată vezi și: Zece ani, p. 48: listă bibliografică întocmită de Gh. Nichita.

3733. – Alcoolul şi Porumbul sau Păpuşoiul, Duşmanii sătenilor de I. Athanasiu, Profesor de fiziologie la Universitatea din Bucureşti. Bucureşti (Tip. ziar Universul). 1915. (18 × 12). 15 p. (Extras din ziarul Universul, No. 85/915). (I 47832)

3734. – Bazele ştiinţifice ale educaţiei fizice de I. Athanasiu, profesor de fisiologie la Facultatea de Ştiinţe, rectorul Universităţii din Bucureşti. Conferinţă ţinută la Şcoala de educaţie fizică sub patronagiul Societăţii, în ziua de 5 Decembrie 1915. Bucureşti (Inst. de Arte grafice Carol Göbl, S-sor I. St. Rasidescu), 1916. (23,5 × 16). 16 p., 1 leu. (Societatea de Educaţie Fizică înainte. Fondată la 23 Octombrie 1905 Sediul Liceul Lazăr, Bucureşti No. 4). (Extras din Revista Generală a Invăţământului No. 5 şi 6, An XI, 1916). (II 46833)

3735. – Cercetări noi asupra capilarelor aeriene din muşchii insectelor. (Conferință ținută la deschiderea cursurilor Facultății de Ştiințe 15 Noembrie 1913), de I. Athanasiu, profesor de fiziologie la Facultatea de Ştiințe și la Şcoala Superioară de medicină veterinară. Bucureşti (Tip. Profesională, Dimitrie C. Ionescu), 1914. (20 × 13,5). 24 p. cu il. (II 38420)

3736. – Chat; Par I. Athanasiu. Paris, Ancienne Libr. Germer Baillière et C-ie, Felix Alean, Editeurs. [1897]. (27 × 17). p. 328–343 cu il. (Extrait du Dictionnaire de Physiologie par Charles Richet). (II 438211)

3737. – Chestii de biologie de I. Athanasiu, rectorul Universităţii din Bucureşti. Bucureşti (Tip. Cooperativa), 1916. (23 × 15,5). 8 p. (II 47000). Descriere după copertă. Titlul, la începutul textului: Chestii de biologie. Pierderi de sânge

3738. – Câte-va cercetări asupra numerărei globulelor roşii la cal. Tesa pentru obținerea diplomei de medic-veterinar. Presentata şi susținută la [22] D e c e m b r i e 1890 de I. Athanasiu. Bucuresci (Tip. Carol Göbl), 1890. (23,5 × 16). 53[–56] p., 3 p. (Scóla superiora de medicină veterinară, nr. 42). (II 160138)

3739. – Considerațiuni asupra vidului pleural de Dr. I. Athanasiu. Bucuresci (Tip. Lucrătorilor Asociați. Marinescu & Serban). 1901. (24,5 × 16,5). 17 p. cu il. (II 410348)

3740. – Considerațiuni generale asupra funcțiunilor sistemului nervos de I. Athanasiu, Profesor suplinitor de Fisiologie şi Istologie la Scoală Superioară de Medicină veterinară. Bucuresci (I. V. Socecu), 1902. (23 × 15,5). 17 p. cu il. (Extras din Convorbiri Literare, an. XXXVI, nr. 4). (II 410334)
3742. – E. J. Marey (1830–1904) [de] I. Athanasiu. Iaşi (Tip. H. Goldner). 1914. (28 × 19,5). 1 f., 10 p. (Extras din Revista Ştiințifică V Adamachi, vol. V, nr. 4). (II 40504). Cu un portret.
3743. – Ergographe double à bille. Par M. J. Athanasiu. (Travail de l'Institut de Physiologie de Bucarest). [Boulogne s/Seine, 1910]. (26,5 × 17). p. 117–125 cu il. (Extrait des Travaux de l'Association de l'Institut Marey, T. II. 1910). (II 413677). Descriere după titlul de la începutul textului.
3744. – Die Erzeugung von Fett im thierischen Körper unter dem Einfluss von Phosphor. Von J. Athanasiu (Bukarest). (Aus dem physiologischen Laboratorium der Universität Bonn), S.l., 1899. (24 × 16). 50 p. (Arch. f. d. gesammte Physiologie, 1899, p. 1–50. Extras). (II 438268)
3746. – L'excrétion de l'azote pendant l'inanition chez les différentes espèces d'animaux par I. Athanasiu, Professeur supl. à l'Ecole Vétérinaire. Bucarest, Inst. de Arte grafice şi Editură Minerva, Filip, Moroianu, Popovici şi Tălăşescu, 1900. (23,5 × 16). 11 p. (Extrait de la Roumanie Médicale, nr. 1–2, 1900). (II 410344)
3747. – Expunere de lucrări de I. Athanasiu, medic veterinar, profesor suplinitor la Şcola superioră de medicină veterinară, subdirector la Institutul Marey (Boulogne s/Seine). Bucuresci (I. V. Socecu), 1902. (24,5 × 17). 32 p. (II 160388)
3748. – Fiziologie. Producțiunea Mişcărei Căldurei şi Electricității în Organismul animal de I. Athanasiu, Profesor. Bucureşti (Tip. Cooperativă Poporul), 1913. (21,5 × 13,5). 63 p. cu il. 1 leu. (Universitatea Populară). (II 40702)
3749. – Fiziologie specială. Funcțiuni de nutriție, relație şi reproducție. (Curs de cca 2000 p., în ediții numeroase apărute între 1900 şi 1925). (Zece ani, p. 45–48: listă bibliogr. de Gh. Nichita)
3750. – Hémorragie-Hibernation par I. Athanasiu. Paris, Félix Alcan, Editeur, 1905. (26 × 18,5). p. 486–534 şi 563–623, cu tab. (Extrait du Dictionnaire de Physiologie par Charles Richet, tom. VIII). (Mz-Antipa V 886). Descriere după copertă. Data reală de apariție: 1909.
3752. – Învățământul medicinei veterinare în România de I. Athanasiu. Profesor suplinitor de fiziologie şi istologie la Școla superioră de medicină veterinară. Bucureşti (Imprimeria Statului), 1902. (24,5 × 19). 1 f., p. 247–258. (Buletinul Societății de Sciințe din Bucuresci România. An. XI, nr. 1 şi 2. Extras). (II 410377)
3753. – Limfa [de] I. Athanasiu. Compoziția, Formațiunea şi Circulațiunea ei. Iaşi (Tip. H. Goldner), 1913. (28 × 19,5). 1 f., 15 p. cu il. (Extras din Revista ştiințifică V. Adamachi din Iaşi, vol. IV, nr. 1). (II 32939)
3754. – Lucrări de Fiziologie de I. Athanasiu, Profesor de Fiziologie la Facultatea de

ştiinţe din Bucureşti şi la Școală Superioară de Medicină Veterinară. (1895–1910). [Bucureşti, 1910]. (22 × 14,5). 118 f. (p. dif.) cu il., 2 pl. în culori. (II 550287). Cuprinde extrase în l. română, franceză şi germană. Următoarele lucrări cu p. de titlu separată: „Întrucît un muşchiu se poate asemăna cu o maşină, 1908; Considerațiuni generale asupra funcțiunilor sistemului nervos, 1902; Considerațiuni asupra vidului pleural, 1901".

3755. – Idem. [Bucureşti, 1910]. (25 × 16,5). 197 f. (p. dif.) cu il., 1 fot., 4 pl. (II 550201) Cuprinde extrase în l. franceză.

3758. – Recherches sur le fonctionnement des muscles antagonistes dans les mouvements volontaires; Par M. I. Athanasiu. Paris (Gauthier-Villars, Impr. -Libr. des Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences), [1902]. (27,5 × 22). 4 p. cu il. (II 410371). Descriere după titlul de la începutul textului.

3759. – Reuniunea Biologică din Bucureşti. Dare de seamă pe anii 1907–1912, de I. Athanasiu, secretar general. Bucureşti (Tip. Curții Regale, F. Göbl Fii), 1913. (23,5 × 16). 23 p. (II 31532)

3760. – Serviciul veterinar militar. Lipsurile constatate şi măsurile propuse pentru organizarea lui de I. Athanasiu. Bucureşti (Tip. Cultura), 1914. (23 × 15,5). 44 p. (Extras din rev. Arhiva veterinară, nr. 10 şi 11 din 1914). (II 40658)

3761. – La structure el l'origine du nerf dépres-seur. Par J. Athanasiu, Professeur supleant à l'Ecole vétérinaire de Bucharest. Planche VIII. Paris, Félix Alcan, éditeur, 1901. (24 × 16). p. 265–269, 1 pl. (Extrait du Journal de l'anatomie et de la physiologie normales et pathologiques de l'homme et des animaux, XXXVII-e année, 1901, nr. 1, Mai-Juin). (II 438250). Descriere după titlul de la începutul textului. Cu menționea în notă: „Travail du laboratoire d'histologie de l'école supérieure de médecine vétérinaire de Bucharest".

3762. – Sur la valeur nutritive des quelques unes des conserves alimentaires, 1918. (Zece ani, p. 48)

3763. – Sur le mécanisme fonctionnel des fibres musculaires lisses et striées. Note de M. J. Athanasiu. Paris (Gauthier-Villars, Impr. -Libr.), 1910. (22,5 × 19,5). 3 p. eu il. (Extrait de Comptes rendus des séances de l'Académie des Sciences. Physiologie générale. (Mz. Antipa V 1117)

Descriere după titlul de la începutul textului. Datele editoriale, la p. 3.

3764. – Sur les échanges respiratoires des grenouilles pendant les différentes époques de Vannée. Par MM. J. Athanasia, Professeur suppléant à l'Ecole vétérinaire de Bucharest. Paris, Masson et C-ie, Editeurs (L. Maretheux, imprimeur) 1900. (24,5 × 16,5). p. 243–258. (Extrait du Journal de Physiologie et de Pathologie générale, no. 2, Mars 1900). (Mz. Antipa V 1017). Descriere după copertă şi titlul de la începutul textului.

3765. – Ştiința pură şi ştiința aplicată. Unitatea învățământului lor de I. Athanasia,

profesor la Universitatea din Bucureşti, membru în senatul universitar. Bucureşti, Minerva, Inst, de Arte grafice şi Editură, 1913. (20 × 12,5). 36 p. (I 35614)
3766. – Ueber den Gehalt des Froschkörpers an Glycogen în den verschiedenen Jahreszeiten. Von J. Athanasiu (Bukarest). (Mit einer Text figur). S.l., 1899. (24 × 16). 9 p. (Aus dem physiologischen Institut der Universität zu Bonn). (Arch. f.d. gesammte Physiologie, 1899, p. 1–3. Extras). (II 438269)
3767. – Ueber den Respirationsivechsel des Frosches în den verschiedenen Jahrszeilen Von J. Athanasiu. Aus dem physiol. Laboratorium der thierärztlichen Hochschule zu Bukarest. (Mit 1 Textfigur). Bonn, Verlag von Emil Strauss. 1900. (23,5 × 16). p. 400–422. (Separat-Abdruck aus dem Archiv für die ges. Physiologie, Bd. 79). (II 438257). Descriere după copertă.
În colaborare:
3768. – Action de la chaleur sur les êtres vivants. Par MM. J. Athanasiu et J. Carvallo. Paris, Félix Alcan Editeur, 1898. (27 × 17). p. 210–271. (Extrait du Dictionnaire de Physiologie par Charles Richet). (II 438205)
3769. – L'Action des hautes températeures sur le coeur în vivo par MM. J. Athanasiu et J. Carvallo.
(Travail du laboratoire de physiologie de la Faculté de médecine de Paris). Paris, Masson et C-ie, Editeurs, [1897]. (24 × 15). p. 789–801 cu il. (Extrait des Archives de Physiologie normale et pathologique, No. 4, Oct. 1897). (II 438235)
3770. – Association des éléments conjonctifs élastiques et. contractiles dans les muscles lisses et striés des mammifères. Par J. Athanasiu et J. Dragoiu. Paris, Libr. Félix Alcan, [1911]. (23,5 × 15,5). p. 105–136 eu il., 4 f. pl. (Extrait des Annales de Biologie, vol. 1. sept. 1911). (Bj-DrTS 15284)
Descriere după copertă. Cu mențiunea: „Travail de l'Institut de Physiologie de Bucarest".
3771. – Association des éléments élastiques et contractiles dans les muscles lisses et striés. Note de MM. J. Athanasiu et J. Dragoiu. Paris (Gauthier-Villars, Impr. -Libr.), 1910. (26 × 19). 3 p. eu il. (Extrait des Comptes rendus des séances de l'Académie-des Sciences-Anatomie générale). (Mz. Antipa V 1053). Descriere după titlul de la începutul textului. Datele editoriale la p. 3.
3772. – Chien [par J. Athanasiu et J. Carvallo]. Paris, Felix Alcan, Editeur, Ancienne Librairie Germen Baillière et C-ie, [1898], (26 × 18). p. 476–551 cu il. (Extrait du Dictionnaire de Physiologie par Charles Richet...). (Mz. Antipa V 1220). Descriere după copertă şi după titlul de la începutul textului. Autorii, la sfârşitul textului.
3773. – Contribution à l'étude de la coagulation du sang par MM. I. Athanasiu et J. Carvallo. Paris, Gauthier-Villars et Fils, Impr. -Libr. des Comptes Rendus des Séances de l'Académie, des Sciences, [1896]. (26 × 20). 2 p. ([Extrait]). (II 81449). Descriere după titlul de la începutul textului.
3774. – Fiziologie animală cu Istologie şi Chimie fiziologică. Programa desvoltată a

cursurilor, conferințelor de chimie fiziologică, demonstrațiilor şi lucrărilor practice dela Facultatea de Ştiințe şi dela Scoală Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti, de I. Athanasiu, Profesor, Dr. D. Călugăreanu, conferențiar de Chimie fiziologică, Dr. I. Nițescu, Şef de lucrări de Fiziologie, I. Dragoiu, Şef de lucrări de Istologie, G. Teodorescu, Asistent de Fiziologie, Şt. Niculescu, Preparator la Fiziologie, Gh. V. Nechita, Preparator la Istologie. Bucureşti, Edit. Librăriei Alcalay & Co. (Tip. Eminescu), 1914. (24 × 17). 173 p. 5 lei. (II 42083)

3775. – La polypnée thermique centrale et son mécanisme de production par MM. J. Athanasiu et J. Carvallo. (Travail du laboratoire de physiologie de la Faculté de médecine de Paris). Paris, Masson et C-ie, Editeurs, 1898. (24×15). p. 95–103 cu il. (Extrait des Archives de Physiologie normale et pathologique, nr. I. Janvier, 1898). (II 438266)

3780. – Recherches sur le mécanisme de l'action anticoagulante des injections intraveineuses de peptone; par MM. J. Athanasiu et. J. Carvallo. (Travail du laboratoire de physiologie de la Faculté de médecine de Paris). Paris, Masson et C-ie. Editeurs (Impr. L. Maretheux), [1896]. (24 × 16). [15] p. (Extrait des Archives de Physiologie normale et pathologique, nr. 4, Octobre 1896, p. 866–881). (II 438263)

3781. – Remarques sur le fibrin-ferment et l'Alcalinité du plasma peptonique, par MM. J. Athanasiu et J. Carvallo. (Travail du laboratoire de physiologie de la Faculté de médecine de Paris). Paris, Masson et C-ie, Editeurs (L. Maretheux, impr), [1897]. (24 × 15). [10] p.. (Extrait des Archives de Physiologie normale et pathologique, No. 2, Avril 1897, p. 375–384). (II 438264)

3782. – Sur les effets du protargol en injection intraveineuse. II. Par MM. J. Athanasiu et G. Cuparenco. (Travail du laboratoire de physiologie de l'Ecole supérieure de médecine-vétérinaire de Bucharest). Paris, Masson et C-ie, éditeurs, [1901]. (27 × 17,5). [4] p.. (Extrait du Journal de Physiologie et de Pathologie générale. No. 2 -Mars 1901, p. 163–166). (II 438199). Descriere după titlul de la începutul textului. Pe cop. 4: Paris, L. Maretheux, Impr.

3783. – Le travail musculaire el le rythme du coeur (1-er mémoire), par MM. J. Athanasiu et J. Carvallo. (Travail du laboratoire de physiologie de la Faculté de médecine de Paris). Paris, Masson et C-ie, Editeurs, 1898. (24 × 15). [16] p, cu il. (Extrait des Archives de Physiologie normale et pathologique, No. 2, Avril 1898, p. 347–362). (II 438267)

3783 a. – Idem. (2e mémoire). Paris, Masson et C-ie, Editeurs (L. Maretheux, impr.), 1898. (21,5 × 15). [16] p. cu fig. (Extrait des Arch. de physiologie, nr. 3, juillet. 1898, p. 552–567). (Mz Antipa V 1079)

3784. – Die Wanderung des Fettes im Froschkörper im Verhältniss zur Jahreszeit. Von J. Athanasiu und J. Dragoiu. (Hierzu Tafel X). Bonn, Verlag von Martin Hager, 1910. (23,5 X 16). [11] p., 1 f. pl. (Aus dem physiologischen Institut der

Universität Bukarest). (Separaf-Abrudck aus dem Archiv für die ges. Physiologie, Bd. 132, P. 296–306). (II 276062). Descriere după copertă.
Vezi şi:
PFLUGER, E. Beiträge zur Physiologie der Fettbildung... Unter Mitwirkung von ~. Bonn, 1898.
RICHET, CHARLES. Bibliographia physiologica (1895). Avec la collaboration de ~. Paris, 1896.
RICHET, CHARLES Dictionnaire de physiologie. Avec la collaboration de MM... Paris, 1897- [1910–1911].
TRAVAUX de l'Association de l'Institut Marey... Paris, 1905.

Prefețe:
8794. – Viața şi opera profesorului Ling. [De] Ioan Bucovineanu. Cu o prefață de Dl. I. Athanasiu, Profesor Universitar, Bucureşti; Tip. „Clemența", Stab. de Arte Grafice Țăranu & Co., 1915. (23,5 × 16). IV–28 p. (II 44454);
Ioan Bucovineanu, Manual de educațiune fizică suedeză însoțit de principii de mecanică, anatomie, fiziologie, higiena şi pedagogie (1921), Ediția II-a, Editura: Bucureşti, An de aparitie: 1921, Nr. pagini: 922, însoțită de o prefață de prestigiu a savantului de renume mondial Ioan Athanasiu (vezi Fig. nr. 21 dreapta).

Menționăm că Bucovineanu Ioan (1868–1936), profesor de gimnastică la Liceul Militar şi la Seminarul „Veniamin Costachi" din Iaşi, în cartea sa, „Manual de gimnastica suedeză", Editura Institutul de Arte Grafice C. Sfetea, 1910, pag. 474 (Fig. nr. 25 stânga), redă sistemul de educație fizică din Suedia, apreciat ca fiind cel mai bun sistem la acea vreme.

După cinci ani, în 1915, Bucovineanu Ioan, publică cartea: „Viața şi opera prof. Ling", Bucureşti, 1915, lucrare biografică care detaliază viața şi contribuțiile lui Pehr Henrik Ling (1776–1839), profesor şi pedagog suedez, supranumit „părintele gimnasticii suedeze". Este recunoscut la nivel mondial pentru crearea unui sistem revoluționar de exerciții fizice, kinetoterapie şi masaj, menite să îmbunătățească sănătatea şi capacitatea de mişcare a corpului uman. Cartea a fost publicată în Bucureşti, în anul 1915 (la tipografia *Clemența*) şi include o prefață a profesorului universitar Ioan Athanasiu, care a fost inițiatorul educației fizice şi sportului în România, atât a elevilor cât şi a studenților, ce se află la Cabinetul de Manuscrise şi Carte Rară de la Biblioteca Academiei Române.

În anul 1921, Ioan Bucovineanu publică: „Manual de educațiune

fizică suedeză însoțit de principii de mecanică, anatomie, fiziologie, higiena şi pedagogie (1921), Ediția II-a, Editura: Bucureşti, 1921, nr. pagini: 922, însoțită de o prefață a savantului de renume mondial Ioan Athanasiu (Fig. nr. 25 dreapta).

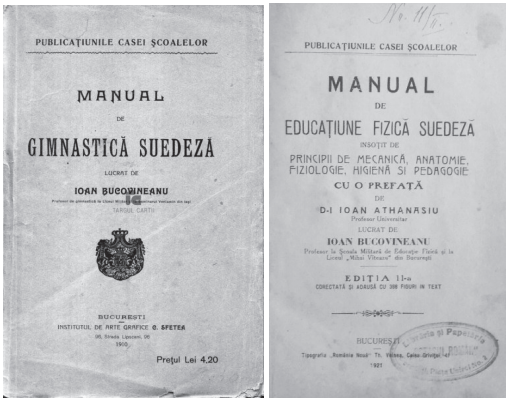

Fig. nr. 25 – „Manual de gimnastica suedeză", Editura: Institutul de Arte Grafice C. Sfetea, 1910 (stânga); „Manual de educațiune fizică suedeză însoțit de principii de mecanică, anatomie, fiziologie, higiena şi pedagogie (1921)", Ediția II-a, Editura: Bucureşti, 1921(dreapta), cu o prefață a savantului Ioan Athanasiu.

Cercetările efectuate de Ioan Athanasiu şi tehnicile ingenioase utilizate în fiziologia musculară i-au adus un binemeritat prestigiu internațional. La Bucureşti, cercetările de laborator s-au împletit cu susținuta sa preocupare pentru problemele teoretice şi organizatorice ale educației fizice.

Lucrări precum Munca muşchiului şi condițiile ei fiziologice (1915), Bazele ştiințifice ale educației fizice (1916) şi Organizarea învățământului de educație fizică (1921, în colaborare cu I. Bucovineanu) reprezentau adevărate pietre de hotar pentru abordarea, în țara noastră, a domeniului educației fizice. Ioan Athanasiu considera educația fizică drept o ştiință complexă bazată pe anatomie, fiziologie, mecanică, psihologie, pedagogie şi pe cercetări experimentale. De aceea, cadrele de specialitate ale domeniului trebuiau să aibă o solidă pregătire ştiințifică ce putea fi asigurată numai în instituții de învățământ cu grad universitar. Susținea, de asemenea, respectarea cu strictețe a „principiului armoniei funcționale" în practicarea exercițiilor fizice. Potrivit acestui principiu, „[...] funcțiunea nici unui organ nu poate fi separată de celelalte organe, nici activitatea

muşchilor nu se desfăşoară independent de restul organelor din corp şi în special de creier".

A pledat stăruitor pentru reconsiderarea statutului educației fizice şcolare, pentru trecerea acesteia din rândul „dexterităților" în cel al disciplinelor de bază precum şi pentru obligativitatea educației fizice în învățământul universitar. A fost adeptul ideii că educația fizică este un proces pedagogic complex, care trebuie adaptat la cerințele şi particularitățile practicanților (elevi, muncitori, intelectuali, militari, suferinzi etc.).

Sistemul suedez de educație fizică fiind, după părerea sa, superior celorlalte sisteme existente în epocă (în antiteză cu D. Ionescu, partizan convins al şcolii franceze a lui Demeny), era cel mai indicat pentru a fi introdus şi în țara noastră. Fundamentarea solidă a argumentelor aduse de el în discuție şi prestigiul dobândit de personalitatea sa copleşitoare au contribuit la creşterea importanței acordate, în România, educației fizice[9].

---

[9] Detalii găsim şi în: *Enciclopedia educației fizice şi sportului din România*, Ediția a II-a, revăzută, Editura Măiastra-Târgu Jiu, Volumul VI, ISBN 978–606–516–786–5; coord.: prof. dr. Nicu Alexe, prof. Valentin Constandache, © 2015 Ministerul Tineretului Și Sportului. Detalii găsim şi în: Enciclopedia educației fizice şi sportului din România, Ediția a II-a, revăzută, Editura Măiastra-Târgu Jiu, Volumul VI, ISBN 978–606–516–786–5; coord.: prof. dr. Nicu Alexe, prof. Valentin Constandache, © 2015 Ministerul Tineretului Și Sportului. În capitolul: *Personalități de referință, promotori şi profesioniști ai educației fizice şi sportului – cadre didactice, cercetători, medici, sportivi şi antrenori, oameni de știință şi cultură, cadre militare, personalități de stat şi politice cu contribuții deosebite la propăşirea sportului românesc*; de la pag. 29, reproducem ad literam: *ATHANASIU, IOAN (1868–1926), n. în Sascut, jud. Bacău. Fiziolog şi medic. Profesor de fiziologie la Facultatea de Ştiințe din Bucureşti. Membru corespondent al Academiei Române. După studii strălucite la Bonn şi la Paris, urmate de activitatea desfăşurată la Institutul Marey (unde a ajuns până la funcția de subdirector), s-a reîntors în țară, refuzând ofertele avantajoase de a-şi continua munca în laboratoarele bine dotate din capitala Franței. Cercetările efectuate şi tehnicile ingenioase utilizate în fiziologia musculară i-au adus un binemeritat prestigiu internațional. La București, cercetările de laborator s-au împletit cu susținuta sa preocupare pentru problemele teoretice şi organizatorice ale educației fizice. Lucrări precum Munca muşchiului şi condițiile ei fiziologice (1915), Bazele științifice ale educației fizice (1916) şi Organizarea învățământului de educație fizică (1921, în colaborare cu I. Bucovineanu) reprezintau adevărate pietre de hotar pentru abordarea, în țara noastră, a domeniului educației fizice. Ioan Athanasiu considera educația fizică drept o știință complexă bazată pe anatomie, fiziologie, mecanică, psihologie, pedagogie şi pe cercetări experimentale. De aceea, cadrele de specialitate ale domeniului trebuiau să aibă o solidă pregătire științifică ce putea fi asigurată numai în instituții de învățământ cu grad universitar. Susținea, de asemenea, respectarea cu strictețe a „principiului armoniei funcționale" în practicarea exercițiilor fizice. Potrivit acestui principiu, „... funcțiunea nici unui organ nu poate fi separată de celelalte organe, nici activitatea muşchilor nu se desfăşoară independent de*

Activitatea neobosită a sa şi a celor care-i împărtăşeau ideile şi demersurile a fost încununată de înfiinţarea Institutului Naţional de Educaţie Fizică/ ICF/ANEF şi de elaborarea planului de studii al acestui lăcaş de învăţământ universitar.

Ioan Athanasiu studiază şi diferite probleme pe care le ridică fiziologia şi fiziopatologia nutriţiei. Astfel el stabileşte valoarea nutritivă a diferitelor conserve, studiază şi pune la punct metode noi pentru conservarea cărnii şi peştelui, apreciate de specialiştii străini şi se preocupă de precizarea valorii alimentare a diferitelor furaje.

Într-o perioadă în care atenţia biologilor începea să se concentreze asupra problemei culturilor de ţesuturi, ca şi a eventualelor transplantări de organe, Ion Athanasiu cu îndemânarea neobişnuită ce–1 caracteriza în realizarea experienţelor, efectuează în colaborare cu elevul său Aristide Grădinescu cercetări extrem de importante asupra cordului izolat, pe care–l menţine în stare funcţională timp de 33 zile. Era, pentru vremea aceea, un adevărat record, iar I. Athanasiu, studiind bazele fiziologice ale comportării organelor izolate, apare astăzi ca unul din precursorii chirurgiei funcţionale, bazată pe utilizarea transplantelor de organe.

Activitatea de cercetare ştiinţifică a lui I. Athanasiu s-a împletit astfel strâns cu activitatea lui didactică. Cu toate dificultăţile pe care le-a întîmpinat în asigurarea materială a activităţii de specialitate, profesorul I. Athanasiu a desfăsuşurat o activitate didactică care a făcut cinste învăţământului superior din ţara noastră. Gh. Marinescu, care a participat frecvent la lecţiile de fiziologie ale lui I. Athanasiu, a lăsat următoarele aprecieri asupra conţinutului lor: „Făcându-şi cursurile în condiţiile cele mai penibile, el nu s-a descurajat însă, căci lecţiile sale vor rămîne pentru

---

restul organelor din corp şi în special de creier". A pledat stăruitor pentru reconsiderarea statutului educaţiei fizice şcolare, pentru trecerea acesteia din rândul „dexterităţilor" în cel al disciplinelor de bază, precum şi pentru obligativitatea educaţiei fizice în învăţământul universitar. A fost adeptul ideii că educaţia fizică este un proces pedagogic complex, care trebuie adaptat la cerinţele şi particularităţile practicanţilor (elevi, muncitori, intelectuali, militari, suferinzi etc.). Sistemul suedez de educaţie fizică fiind, după părerea sa, superior celorlalte sisteme existente în epocă, era cel mai indicat pentru a fi introdus şi în ţara noastră. Fundamentarea solidă a argumentelor aduse de el în discuţie şi prestigiul dobândit de personalitatea sa copleşitoare au contribuit la creşterea importanţei acordate, în România, educaţiei fizice. Activitatea neobosită a sa şi a celor care-I împărtăşeau ideile şi demersurile a fost încununată de înfiinţarea Institutului Naţional de Educaţie Fizică şi de elaborarea planului de studii al acestui lăcaş de învăţământ.

universitățile noastre un model de muncă personală, de conştiinciozitate, de claritate şi obiectivitate...".

Dintre principalele lucrări referitoare medicina militară remarcăm următoarele: „Raţia soldatului în marş şi în staţiune", care este un studiu medico-militar de pionierat scris de medicul veterinar şi fiziologul român Ioan Athanasiu şi publicat în 1895 la Bucureşti [6, 10, 11, 35]. Cartea a reprezentat o premieră pentru armata română, fiind folosită ca normativ ştiinţific şi ghid practic. De asemenea, mai publică: „Serviciul veterinar militar. Lipsurile constatate şi măsurile propuse pentru organizarea lui" Bucureşti (Tip. Cultura), 1914. (23 × 15,5). 44 p. (Extras din rev. Arhiva veterinară, nr. 10 şi 11 din 1914). (II 40658); Războiul şi alimentaţia, [de] Prof. I. Athanasiu, rectorul Universităţii din Bucureşti. Bucureşti (Impr. Independenţa), 1916. (19,5 × 12,5). 28 p. (I 149636).

Aprecieri elogioase au fost făcute şi de către unii dintre fiziologii străini, spre exemplu: E. J. Marey îl aprecia pe Ioan Athanasiu ca „om cu pregătire ştiinţifică solidă şi cu o mare îndemînare ca experimentator"; Charles Richet îi închină rânduri emoţionante în lucrarea: *Souveriire d'un physiologiste*, Paris 1933; E. Einthoven sublinia „ardoarea, pasiunea pentru ştiinţă şi marea inteligenţă" a lui Ioan Athanasiu; I. P. Pavlov îi citează lucrările de tehnică experimentală; B. Houssay în Tratatul său de fiziologie îi menţionează detaliat studiul asupra limfei; E. D. Adrian într-o scrisoare subliniază: „a simţit că moartea lui Ioan Athanasiu, fiziolog experimentat, a fost o lovitură pentru progresul electrofiziologiei".

Ştiinţa lui Ioan Athanasiu se confunda cu Ştiinţa Fiziologiei în general şi de aceea prelegerile lui erau de o simplicitate şi claritate înălţătoare. În explicarea fenomenelor funcţionale ale organismului animal, se bazau întotdeauna pe relaţia cauză-efect, şi invers. Cu toate că provenea dintr-o familie de preoţi, nu a recurs niciodată la divinitate în explicareaa fenomenelor biologice studiate. Format ca fiziolog la şcoala lui Claude Bernard, de la care a preluat ideea aplicării în fiziologie a principiului cartezian al determinismului, ca şi metodologia bazată pe experimentare, I. Athanasiu în lecţia inaugurală îşi exprima preţuirea faţă de opera ştiinţifică bernardiană şi subliniind perspectivele largi de dezvoltare pe care aceasta o deschide fiziologiei, aprecia că „Avîntul ce a luat fiziologia de la Claude Bernard este atât de mare încât o jumătate de secol a făcut, ceea ce 25 secole n-au putut face".

Ioan Athanasiu era un om de ştiinţă preocupat şi de generaţiile

viitoare, beneficiare ale cercetărilor sale. Nefiind căsătorit, din economiile sale băneşti, a lăsat o bursă pentru tinerii fară posibilități materiale din localitatea natală, Sascut.

In memoriam

Ulterior morții savantului sunt publicate o serie de documente omagiale, în care este elogios prezentată opera înaintaşilor învățământului medical-veterinar, printre care şi a lui Ioan Athanasiu.

Astfel, în anul 1931, se publică sub egida Universității din Bucureşti, prima lucrare omagială dedicată profesiunii şi mai ales, învățământului medicinii veterinare româneşti, intitulată: 75 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI MEDICINEI VETERINARE DIN ROMÂNIA (1856–1931), sub coordonarea prof. dr. Ion D. Poenaru (Fig. nr. 26 stânga), decanul Facultății de Medicină Veterinară din Bucureşti, din perioada anilor 1930–1933, ce omagiază momentul de început al învățământului medical veterinar românesc, care a avut loc în anul 1856, „de facto", aşadar, la aproape 100 de ani de la crearea primei şcoli veterinare din lume, în anul 1761, la Lyon-Franța, precum şi evoluția acestuia din România până la anul 1931.

Apar apoi: Alma Mater Veterinaria Bucurescensis la a 140-a aniversare, Editura All, Bucureşti, 2001 (Fig. nr. 26 mijloc); 150 de ani de învățământ medical veterinar în România-Bucureşti, OMAGIU, 1861–2011 (Fig. nr. 26 dreapta).

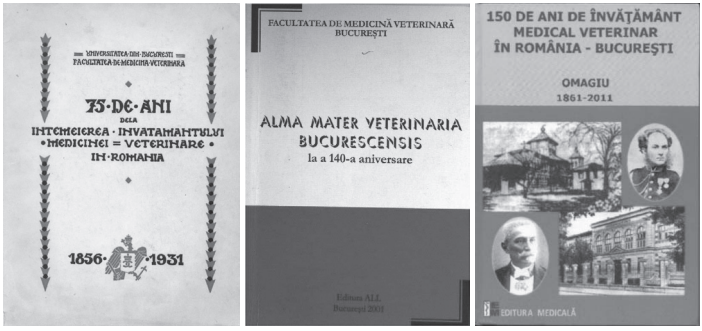

Fig. nr. 26 – Volumul omagial tipărit cu ocazia Aniversării a: *75 ani de la întemeierea învățământului medical-veterinar din România*:1856–1931 (stânga); Alma Mater Veterinaria Bucurescensis la a 140-a aniversare,

Ed. All, Bucureşti, 2001 (mijloc); 150 de ani de învățământ medical veterinar în România-Bucureşti, OMAGIU, 1861–2011 (dreapta).

Lucrările prezintă în mod cronologic, activitatea şi realizările personalităților care au activat în învățământul medical-veterinar din Bucureşti, între care este redată sintetic şi personalitatea savantului de renume mondial, profesorul Ioan Athanasiu.

Corpul medical-veterinar, prin Societatea de Medicină Veterinară din România şi al Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România, au comemorat personalitatea savantului Ioan Athanasiu în ziua de 6 martie 1937, în cadrul Solemnității de comemorare a 10 ani de la moarte, în amfiteatrul de la Institutul Național Zootehnic, şi a publicat comemorarea intitulată: „Zece ani de la moartea Profesorului Ioan Athanasiu". Bucureşti: Tipografia I. N. Copuzeanu, 1937 (Fig. nr. 27 stânga); de asemenea a fost organizată o Expoziție cu documente originale şi cu bustul din bronz a lui Ioan Athanasiu (Fig. nr. 27 dreapta).

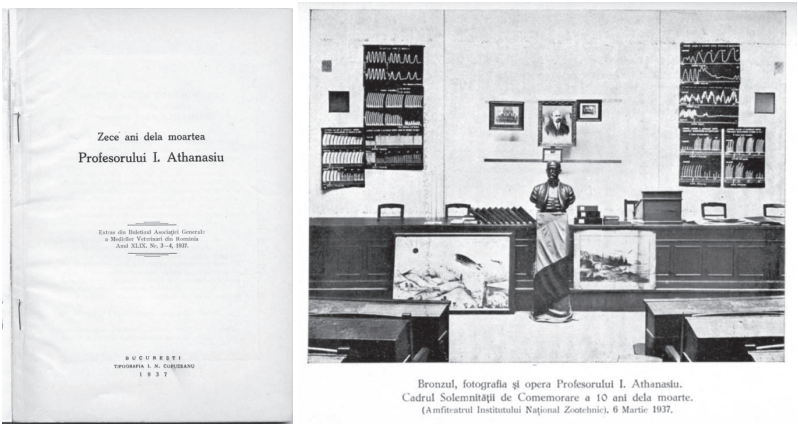

Fig. nr. 27– Comemorarea personalității savantului Ioan Athanasiu în ziua de 6 martie 1937, la 10 ani de la moartea sa, când s-a publicat volumul: „Zece ani de la moartea Profesorului Ioan Athanasiu". Bucureşti: Tipografia I. N. Copuzeanu, 1937 (stânga); în amfiteatrul de la Institutul Național Zootehnic s-a organizat o expoziție cu documente originale şi cu bustul din bronz a lui Ioan Athanasiu (dreapta).

În anul 1968, în cadrul Simpozionului prilejuit de Centenarul naşterii profesorului Ioan Athanasiu, patronat de Academia Română, sub

auspiciile UNESCO, au vorbit: Academicianul Vasile Răşcanu (22 iulie 1885 – 4 mai 1980) profesor de Fiziologie la Facultatea de Medicină din Iaşi (Fig. nr. 28 stânga); Academicianul Grigore Benetato (18 noiembrie 1905 – 9 iunie 1972) profesor la Catedra de fiziologie a Facultății de Medicină din Cluj, apoi profesor şi şef de catedră la I.M.F. Bucureşti (Fig. nr. 28 mijloc), director al Institutului de Fiziologie normală şi patologică „Daniel Danielopolu" din Bucureşti, membru al Societății de Chimie Biologică din Paris, al Societății Regale de Medicină din Londra, al Societății de Fiziologie din U.R.S.S., membru corespondent (1948) şi membru titular (1955) al Academiei Române, membru al Academiei de Ştiințe Medicale (1969); iar din partea Facultății de Medicină Veterinară Bucureşti, a vorbit profesorul dr. Nicolae Varachiu (Fig. nr. 28 dreapta), care a prezentat lucrarea „Viața şi personalitatea profesorului Ioan Athanasiu", publicat în Analele Academiei Române, anul 102, 1968, seria a IV-a, vol. XVIII (Fig. nr. 29 sus).

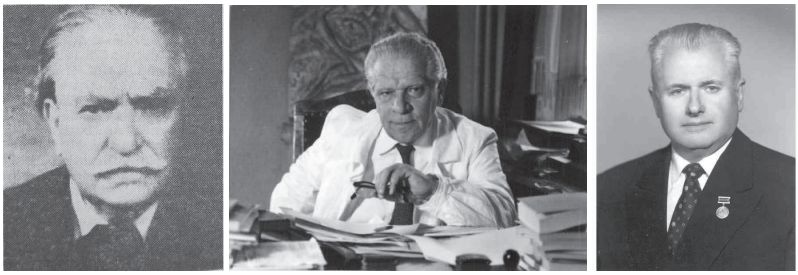
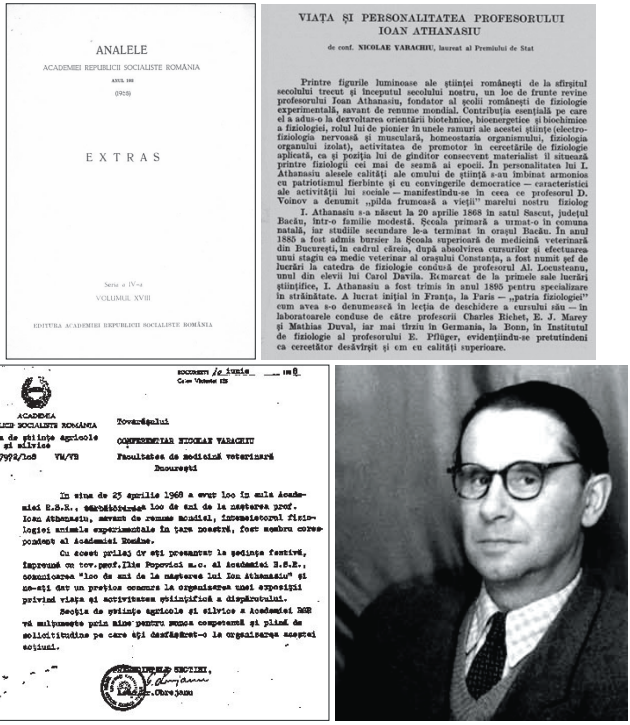

Fig. nr. 28 – Personalități care au studiat, comunicat şi publicat aspecte din viața şi opera savantului de renume mondial, Acad. (m.c.) Ioan Athanasiu: Acad. Vasile Răşcanu: 1885 – 1980 (stânga); Acad. Grigore Benetato:1905 – 1975 (mijloc); Prof. univ. dr. Nicolae Varachiu: 1921 –1994 (dreapta).

În ziua de 25 aprilie 1968, a avut loc în Aula Academiei Române sărbătorirea a 100 de ani de la naşterea profesorului Academician (m.c.) Ioan Athanasiu, întemeietorul Fiziologiei moderne din România, cu această ocazie prof. dr. N. Varachiu în colaborare cu Prof. dr.doc.şt. Acad. (m.c.) Ilie Popovici (Fig. nr. 29 dreapta) au prezentat lucrarea intitulată: „100 de ani de la naşterea lui Ioan Athanasiu". Comemorarea a fost organizată sub auspiciile preşedintelui Secției de Ştiințe Agricole şi Silvice, al Academiei Române, Academicianul Grigore Obrejanu (1911–1992), care a

trimis comunicatorilor, scrisori de mulțumire pentru referatele prezentate (Fig. nr. 29 jos stânga).

ANALELE

ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

ANUL 102

(1968)

EXTRAS

Seria a IV-a

VOLUMUL XVIII

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

VIAȚA ȘI PERSONALITATEA PROFESORULUI IOAN ATHANASIU

de conf. NICOLAE VARACHIU, laureat al Premiului de Stat

Printre figurile luminoase ale științei românești de la sfîrșitul secolului trecut și începutul secolului nostru, un loc de frunte revine profesorului Ioan Athanasiu, fondator al școlii românești de fiziologie experimentală, savant de renume mondial. Contribuția esențială pe care el a adus-o la dezvoltarea orientării biotehnice, bioenergetice și biochimice a fiziologiei, rolul lui de pionier în unele ramuri ale acestei științe (electrofiziologia nervoasă și musculară, homeostazia organismului, fiziologia organului izolat), activitatea de promotor în cercetările de fiziologie aplicată, ca și poziția lui de gînditor consecvent materialist îl situează printre fiziologii cei mai de seamă ai epocii. În personalitatea lui I. Athanasiu alesele calități ale omului de știință s-au îmbinat armonios cu patriotismul fierbinte și cu convingerile democratice — caracteristici ale activității lui sociale — manifestîndu-se în cea ce profesorul D. Voinov a denumit „pilda frumoasă a vieții" marelui nostru fiziolog

I. Athanasiu s-a născut la 20 aprilie 1868 în satul Sascut, județul Bacău, într-o familie modestă. Școala primară a urmat-o în comuna natală, iar studiile secundare le-a terminat în orașul Bacău. În anul 1888 a fost admis bursier la Școala superioară de medicină veterinară din București, în cadrul căreia, după absolvirea cursurilor și efectuarea unui stagiu ca medic veterinar al orașului Constanța, a fost numit șef de lucrări la catedra de fiziologie condusă de profesorul Al. Locusteanu, unul din elevii lui Carol Davila. Remarcat de la primele sale lucrări științifice, I. Athanasiu a fost trimis în anul 1895 pentru specializare în străinătate. A lucrat inițial în Franța, la Paris — „patria fiziologiei" cum avea s-o denumească în lecția de deschidere a cursului său — în laboratoarele conduse de către profesorii Charles Richet, E. J. Marey și Mathias Duval, iar mai tîrziu în Germania, la Bonn, în Institutul de fiziologie al profesorului E. Pflüger, evidențiindu-se pretutindeni ca cercetător desăvîrșit și om cu calități superioare.

ACADEMIA
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Secția de științe agricole și silvice
Nr.7992/1o8 VM/VB

Tovarășului
COMEMORATIAR NICOLAE VARACHIU
Facultatea de medicină veterinară
București

În ziua de 25 aprilie 1968 a avut loc în sala Academiei R.S.R., comemorarea [illegible] loc de ani de la nașterea prof. Ioan Athanasiu, savant de renume mondial, întemeietorul fiziologiei animale experimentale în țara noastră, fost membru corespondent al Academiei Române.

Cu acest prilej ați prezentat la ședința festivă, împreună cu tov.prof.Ilie Popovici m.c. al Academiei R.S.R., comunicarea "1oo de ani de la nașterea lui Ion Athanasiu" și ne-ați dat un prețios concurs la organizarea unei expoziții privind viața și activitatea științifică a disparutului.

Secția de științe agricole și silvice a Academiei RSR vă mulțumește pe cale pentru munca competentă și plină de solicitudine pe care ați desfășurat-o la organizarea acestei acțiuni.

PREȘEDINTELE SECȚIEI,
Gr. Obrejanu

Fig. nr. 29 – Analele Academiei Române, anul 102, 1968, seria a IV-a, vol. XVIII (stânga), unde profesorul dr. Nicolae Varachiu – Laureat al Premiului de Stat, publică lucrarea „Viața şi personalitatea profesorului Ioan Athanasiu", comunicată la Simpozionului prilejuit de Centenarul naşterii profesorului Ioan Athanasiu, patronat de Academia Română, sub auspiciile UNESCO; în ziua de 25 aprilie 1968, a avut loc în Aula Academiei Române Comemorarea a 100 de ani de la naşterea profsesorului Academician (m.c.) Ioan Athanasiu, cu această ocazie prof. dr. N. Varachiu în colaborare cu Acad. (m.c.) prof. dr. doc. şt. Ilie Popovici (dreapta), au prezentat lucrarea intitulată: „100 de ani de la naşterea lui Ioan Athanasiu"; Comemorarea a fost organizată sub auspiciile preşedintelui Secției de Științe Agricole şi Silvice, al Academiei Române, Academicianul Grigore Obrejanu (1911–1992), care a trimis comunicatorilor, scrisori de mulțumire pentru referatele prezentate (jos stânga).

În anul 1969, dr. Constantin (Titi) Simionescu comunica lucrarea intitulată: „Prof. Ioan Athanasiu Physiologiste Roumain, formé et consacré en France" (Communication présentée à la séance du 23 juin 1969 de la Société Française d'Histoire de la Médecine), în care reda şi nemulțumirea lui I. Athanasiu față de nedreptatea ce i se făcuse reputatului savant E. J. Marey, iar pentru o înțelegere clară, redăm în franceză:

PROTESTATION

Contre la grande injustice commise envers l'illustre physiologist E. J. Marey par ceux qui prétendent lui contester le mérite d'avoir créé la méthode cinématographique et inventé le premier cinématographe. Nous tous, anciens élèves de E. J. Marey, considérons c o m m e notre devoir strict de proclamer solennellement et avec dernière énergie, notre conviction profonde que la méthode cinématographique et le premier cinématographe sont l'oeuvre de Marey et le couronnement d'un labeur patient de presque un demi-siècle (...).

Il créa la photographie animée ou cinématographe. Depuis la mort de Marey (1904), M M. A. et L. Lumière prétendent en être les inventeurs».

I. Athanasiu,

Professeur à l'Université de Bucarest et ancien Recteur, Ancien sous-directeur de l'Institut Marey. Terrassé par une maladie terrible, un cancer pulmonaire, en 1926 il.

Menționăm faptul că Ioan Athanasiu a dus o viață cumpătată, nu a fost fumător sau consumator de băuturi alcoolice, iar cancerul pulmonar, care i-a curmat firul vieții sale, s-a datorat faptului că, înregistrările grafice pe care le făcea cu ajutorul fumului produs de arderea incompletă a gazului metan sau de lumânare, iar apoi gudroanele degajate şi inhalate, au condus la această maladie gravă şi incurabilă la acea vreme.

De asemenea, dr. Constantin Simionescu comunică şi aprecierile elogioase ale profesorului E. D. Adrian, reieşite din scrisoarea redactată la Cambridge, UK, datată la 27 martie 1926, către neurologul român Gheorghe Marinescu. Redăm conținutul scrisorii:

Quant au professeur E. D. Adrian, dans une lettre adressée au professeur G. Marinesco, l'illustre neurophysiologiste roumain, il affirmait:

Dear professor Marinesco,

Your letter brings sad news indeed. Though I never had the pleasure of

meeting Prof. Athanasiu, I had a very great respect for the experimental skill revealed in his papers and I was looking forward to the continuation of his work feeling sure that his original views, his freedom from preconceived ideas would make great advances in the physiology of the nervous system «et le savant anglais termine sa lettre en considérant» «a great loss» la disparition du professeur Athanasiu.

La data de 30 aprilie 1998, Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti a organizat Simpozionul Omagial prilejuit de aniversarea a 130 ani de la naşterea lui Ioan Athanasiu. Cu această ocazie a fost prezentată expoziția: „Lucrări originale ale profesorului Ioan Athanasiu".

În anul 2008 apare cartea *Istoria fiziologiei veterinare din România* (Fig. nr. 30 stânga), sub coordonarea titularilor disciplinei de Fiziologie: Nicolae Constantin (FMV Bucureşti), Horia Sărăndan (FMV Timişoara), Alexandru Stupariu (FMV Timişoara), Geta Pavel (FMV Iaşi) şi Laurent Ognean (FMV Cluj-Napoca), în Editura Coral Sanivet, pe o întindere de 378 pagini, prezentându-se principalele momente şi personalități ale Fiziologiei veterinare româneşti, în care prof. Ioan Athanasiu este amplu prezentat.

În anul 2011, în tipografia Universității „Vasile Goldiş" din Arad, apare sub semnătura profesorului Francisc Schneider (n. 27 iulie 1933 la Timişoara – d. 18 dec 2017 Timişoara), o istorie a fiziologiei din România, intitulată sugestiv FIZIOLOGII (Fig. nr. 30 dreapta).

Fig. nr. 30 – Cartea ISTORIA FIZIOLOGIEI VETERINARE DIN ROMÂNIA (stânga), sub coordonarea titularilor disciplinei de Fiziologie: Nicolae Constantin (FMV Bucureşti), Horia Sărăndan (FMV Timişoara), Alexandru Stupariu (FMV Timişoara), Geta Pavel (FMV Iaşi) şi Laurent Ognean (FMV Cluj-Napoca), 2008,

Editura Coral Sanivet, 378 pagini; apoi în anul 2011 la Tipografia Universității „Vasile Goldiș" din Arad, apare sub semnătura prof. dr. Francisc Schneider, o istorie a fiziologiei din România, intitulată sugestiv FIZIOLOGII (dreapta).

În semn de înaltă recunoştință față de profesorul Ioan Athanasiu, la Circumscripția Sanitară Veterinară din satul natal – Sascut, județul Bacău, în anul 1999, a fost dezvelit un monument omagial (bust de bronz), prin grija familiei de medici veterinari: Simion, Olga şi Radu Antohe. Solemnitatea a avut loc cu prilejul comemorării a 130 de ani de la naşterea Academicianului (m.c.) profesor Ioan Athanasiu, ca fiu al comunei Sascut, județul Bacău.

Profesorul Ioan Athanasiu a fost omagiat în comuna natală la 150 de ani de la naştere (Fig. nr. 31 stânga). Cabinetul Medical Veterinar Sascut, coordonat de dr. Simion Antohe, a fost, pe 2 iunie 2018, gazda manifestărilor dedicate omagierii memoriei Academician (m.c.) profesor Ioan Athanasiu, fiu al comunei Sascut, fondator al fiziologiei moderne experimentale în țara noastră. Manifestările au fost inițiate cu sprijinul Primăriei şi Consiliului Local Sascut, al Asociației Generale a Medicilor Veterinari din România şi al Colegiului Medicilor Veterinari din România, de familia de medici veterinari Simion, Olga şi Radu Antohe – tată, mamă şi fiu [8, 31].

În publicația anuală, „Personalități sascutene, ecou în şcoala natală", Nr.13/Sascut/iunie 2023: Dr. Ioan Athanasiu a fost portretizat (Fig. nr. 31 dreapta), de către elevele ŞCOLII GIMNAZIALE „Explorator Teodor Gheorghe Negoiță": Laeş Ioana şi Pletan Ancuța [36].

Fig. nr. 31 – Bustul din bronz al profesorului Ioan Athanasiu, din curte Circumscripției Sanitare Veterinare, Sascut, județul Bacău, cu prilejul comemorării a **130** de ani de la naştere şi omagierea la 150 de ani de la naştere (stânga); Dr. Ioan Athanasiu – portretizat (dreapta) de elevele:

Laeş Ioana şi Pletan Ancuța, în publicația anuală: „Personalități sascutene, ecou în şcoala natală", Nr.13/Sascut/ iunie 2023.

Din viața şi opera savantului Ioan Athanasiu au mai fost prezentate şi alte aspecte, care au constituit subiectul unor lucrăriri communicate/ publicate de către autorul prezentului articol:

– Considerațiile profesorului Ioan Athanasiu privitoare la pretinsa valoare nutritivă a alcoolului. Al VII-lea Congres Național de Medicină Veterinară, 21–24 octombrie, 1997, Voineasa-Vâlcea. Rezumatele lucrărilor, p. 423. În extenso: Revista Română de Medicină Veterinară, nr.2, 1998, p. 107–112.

– I. Athanasiu's considerations upon the alleged nutritive value of alcohol. III International Congress of Pathophysiology, Lahti-Finland, 28 June–3 July, 1998. Abstract-Book: Pathophysiology, The official Journal of the International Society for Pathophysiology, volume 5 (Supplement 1), June 1998, p. 258;

– The Western Training of the Romanian Physiology and Physiopathology School Founders: I. Athanasiu and Gh. Nichita. 26th World Veterinary Congress WVA, 23 – 26 September 1999, Section: Veterinary History.

Iar cu ocazia celei de a 47-a, REUNIUNI NAȚIONALE DE ISTORIA MEDICINEI, şi a 27-a, REUNIUNI NAȚIONALE DE ISTORIA FARMACIEI, care au avut loc la Roman, județul Neamț, în perioada 17–19 mai 2018, acțiunea comună a fost dedicată Centenarului Marii Uniri, cu o largă participare, inclusiv a românilor basarabeni. Cu această ocazie, în mai multe lucrări prezentate s-a amintit de contribuția unor personalități marcante ale medicinii veterinare, la propăşirea culturii, ştiinței şi bunăstării românilor printre care: Paul Riegler (romaşcan), Ioan Athanasiu (putnean), Eugen Apostoleanu (romaşcan), Radu Vlădescu (buzoian), Alexandru Ciucă (botoşănean), Ion Ciurea şi Gheorghe Udrischi (fălticeneni), Petre Spânu (bucovinean-Vicovu de Jos), prima femeie medic veterinar Zoe Drăgănescu (craioveancă) şi mulți alții. Cu această ocazie, semnatarul acestei lucrări comemorative a vorbit despre contribuția savantului de renume mondial Ioan Athanasiu (Fig. nr. 32).

Fig. nr. 32 – Un grup de participanți la a 47-a REUNIUNE NAȚIONALĂ DE ISTORIA MEDICINEI şi a 27-a REUNIUNE NAȚIONALĂ DE ISTORIA FARMACIEI, din 17–19 Mai 2018, în centru prof. Nicolae Marcu, în spate prof. Octavian Buda, iar în stânga prof. dr. Curcă Dumitru.

Addendum

Fratele savantului Ioan Athanasiu a fost episcopul Teodosie Atanasiu, personalitate marcantă a Episcopiei Romanului în perioada de grea încercare a Primului Război Mondial[10].

Bibliografie:

[1] Athanasiu Ioan (1902), „Învățământul medicinei veterinare în România", Buletinul Societății de Științe din Bucuresci, România, Imprimeria statului, Splaiul General Magheru, 2, An XI, Nr. 1/2, pp. 247–258.

[2] Athanasiu Ioan (1913), „Reuniunea Biologică din Bucureşti. Dare de seamă pe anii 1907–1912", de I. Athanasiu secretar general, Tip. Curții Regale, F. Göbl Fii, 23 p.

[3] Balaci Alexandru (1964), *Universitatea din Bucureşti, 1864–1964*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică.

[10] [37]

[4] Bălănescu I. (1986), „Contribuția corpului medical veterinar la progresul medicinii generale", Bucureşti, Societatea de Medicină Veterinară din R. S. Romania, 36 p.
[5] Benetato G. (1968), „The life and work of Professor Ioan Athanasiu (1868–1926)", Stud. Cercet. Fiziol. 13 (2), pp. 97–100.
[6] Curcă D., Sinchievici B. (2011), „Medicina veterinară militară românească în preajma Primului Război Mondial", Conferință în cadrul celui de-al XI-lea Congres Național de Medicină Veterinară, 8–10 Mai, ținută la Opera Română.
[7] Curcă D. (2013), „Colaborarea academicianului Gheorghe Marinescu cu personalități de prestigiu ale medicinii veterinare", Studii şi Comunicări/DIS, Vol. VI, Editura MEGA, pp. 193–207; http://www.studii.crifst.ro
[8] Curcă D. (2018), „Profesorul Ioan Athanasiu (1868–1926) – savant de renume mondial. Partea I-a Revista VETERINARIA, Anul VIII, nr. 30, aprilie-iunie, pp. 42–54; Partea II-a Revista VETERINARIA, Anul VIII, nr. 31, iulie-septembrie, p. 52–56.
[9] Curcă D. (2019), „Profesorul Gheorghe Nichita (1890–1966): elev, colaborator şi urmaş vrednic al savantului de renume mondial Ioan Athanasiu", A IX–a ediție a Congresului Național de Istoria Medicinei, 23–25 Mai, Hotelul Racova şi Consiliul Primăriei Municipiului Vaslui, Editura şi Tipografia PIM, Iaşi, Volumul de lucrări, p.451–472.
[10] Diaconescu Mircea (coordonator) (2005), *Oameni şi fapte din istoria medicinii militare româneşti,* Editura Pro Transilvania, Bucureşti, Vol. 1 şi Vol. 2.
[11] Ioan D., Marinescu N. (1935), *Istoricul învățământului sanitar militar în România*, Tiografia „Ion C. Văcărescu", Bucureşti.
[12] Locusteanu Al., Udrischi Gh. (1913), „Organizarea învățământului medicinei veterinare în România" Raport prezentat la cel de-al III-lea Congres național de medicină veterinară din 19–21 Mai, Bucureşti, 24 p.
[13] Marinesco Gh. (1926), „Necrolog", 30 novembre, în *Revue générale des Sciences pures et appliquées*, no.22, pp. 625–626.
[14] Olaru H. (2014), *Cronică profesională 1861–2013*, Editura Medicală Veterinară, Bucureşti.
[15] Picu Maria Valeria (2005), *Istoria Școlii de medicină veterinară din Bucureşti: Studiu monografic.* Bucureşti, Editura Ceres, 271 p.
[16] Pintea Valeriu (1990), „La formation française des premiers enseignants vétérinaires roumains", 2 Mai, în Mémoires de l'Academie des Sciences, Belles-Lettres et Arts de Lyon, t. 44, pp.115–118.
[17] Poenaru Ion-coordonator (1931), *75 de ani de la întemeierea învățământului medicinei veterinare în România, 1856–1931*, Tipografia Cultura, Bucureşti.
[18] Popa V. V., Cornilă N., Predoi G. (2011), *OMAGIU: 150 ani de învățământ medical veterinar în România, Bucureşti (1861–2011)*, Bucureşti, Ed. Medicală, 383 p.

[19] Rigani, Anastrasie-coordonator (1987), *Personalități din trecutul medicinei veterinare*, Vol. I, Societatea de Medicină Veterinară, Bucureşti.
[20] Simionescu C. (1962), „Primele încercări de întemeiere a învățământului medical, veterinar şi farmaceutic în Țara Românească", în volumul: „Din Istoria Medicinei Româneşti şi Universale", p. 277, Bucureşti.
[21] Simionescu C., Moroşanu N. (1984), *Pagini din trecutul medicinii veterinare româneşti*, Editura Ceres, Bucureşti, 328 p.
[22] Stancu I. (2002), *Reprezentanți de seamă ai medicinei veterinare româneşti (1856–2001)*, Editura Coral Sanivet, Bucureşti, 464 p.
[23] Stancu I. (2004), *Reprezentanți de seamă ai învățământului medical veterinar bucureştean (1856–2003),* Bucureşti, Editura Coral Sanivet, 224 p.
[24] Vlădescu R. (1942), „Din trecutul medicinei veterinare în Țara Românească", Arhiva Veterinară, XXXV, nr. 3–4, pp. 78–84.
[25] Vlăduțiu O., Rigani A. (1994), *Contribuții la progresul ştiințelor medicale veterinare,* Bucureşti, Asociația medicilor veterinari din România, 47 p.
[26] Strungaru G. (1998), „Ioan Athanasiu – founder of the new Institute of Physiology at the University of Bucharest", Rom. J. Physiol., Jul.-Dec.; 35 (3–4), pp. 211–214.
[27] Tomescu Vasile, Ion M. Gavrilă (1983), *Momente şi personalități din trecutul ştiinței veterinare mondiale (interferențe cu medicina umană),* Editura Ceres, Bucureşti.
[28] Varachiu N. (1969), „Professor Ioan Athanasiu, 1868–1926", Electromyography, Jan.-Apr.; 9 (1): pp. 7–12.

Surse internet:
[29] https://ro.wikipedia.org/wiki/Ioan_Athanasiu
[30] https://www.bjbacau.ro/2021/04/27/ioan-athanasiu/
[31] https://www.facebook.com/TuristprinjudetulBacau/posts/o-alta-personalitate-din-judetul-bacau-a-fost-academicianul-ioan-athanasiu-s-a-n/1352748326884530/
[32] https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Ioan_Athanasiu
[33] chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bcucluj.ro/re/catalogold/cal/pdf/a/t/Athanasiu-Atatatorii.pdf
[34] https://www.facebook.com/bjbacau/posts/genius-loci-ioan-athanasiumedic-veterinar-fiziolog-profesor-universitarmembru-co/394644651002635
[35] https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/4901075/
[36] https://scoalasascut.ro/reviste/sascut/REVISTA%202023.pdf